

بودجه‌ریزی با اولویت عدالت جنسیتی: تحلیل برنامه‌های بودجه از منظر جنسیت

مترجم:

دکتر فاطمه حقیقت‌جو

منبع:

Gender Responsive Budgeting:

Analysis of Budget Programmes from Gender Perspective

۴	مقدمه
۵	ساختار این کتاب راهنما
۶	اطلاعاتی در خصوص تهیه‌کنندگان این کتاب راهنما
۹	بخش ۱. چارچوب نظری بودجه‌ریزی با اولویت عدالت جنسیتی
۱۰	۱.۱ ماهیت بودجه‌ریزی با اولویت عدالت جنسیتی
۱۲	۱.۲ محیط تنظیمی برای بودجه با اولویت عدالت جنسیتی
۱۵	۱.۳ مزایای بودجه‌ریزی با اولویت عدالت جنسیتی
۲۳	بخش ۲. عناصر اصلی کار بودجه‌ریزی با اولویت عدالت جنسیتی
۲۸	بخش ۳: گام‌های اجرای تحلیل بودجه‌ریزی با اولویت عدالت جنسیتی
۳۱	گام ۱: شناسایی مسائل جنسیتی در بخش: تحلیل وضعیت
۳۵	گام ۲: خط مبنا: جمع‌آوری اطلاعات در مورد برنامه‌هایی که می‌خواهید تحلیل کنید
۳۶	گام ۳: انجام تحلیل جنسیتی از برنامه‌ها / فعالیت‌ها / خدمات
۳۶	۳.۱ پرداختن به نابرابری موجود و چالش‌های مرتبط با برابری جنسیتی
۳۶	۳.۲ تحلیل تصمیم‌گیری درباره اجرای برنامه‌ها / فعالیت‌ها / خدمات عمومی
۳۸	۳.۳ تحلیل آثار فعالیت‌های عمومی بر برابری جنسیتی
۳۹	۳.۴ تحلیل تصمیم‌گیری درباره اجرای برنامه‌ها/فعالیت‌ها/خدمات عمومی
۳۹	۳.۵ تحلیل آثار فعالیت‌های عمومی بر برابری جنسیتی
۴۰	گام ۴: انجام تحلیل جنسیتی تخصیص‌های بودجه مرتبط تحلیل درآمدهای بودجه
۴۳	گام ۵: توسعه اهداف و توصیه‌هایی برای بهبود برابری جنسیتی
۴۶	گام ۶: عناصر اختیاری: محاسبه هزینه اجرای توصیه‌ها
۴۷	گام ۷: مستندسازی نتایج تحلیل بودجه جنسیتی

۴۹	بخش ۴. حرکت از تحلیل بسوی تغییرات در سیاست‌ها و بودجه‌ها
۵۰	گام اختیاری: ارزیابی آثار جنسیتی فعالیت‌های بودجه طراحی شده
۵۲	پیوست ۱: مثالی برای بیان گام‌های تحلیل
۶۵	پیوست ۲: چک لیست: سوالات اصلی برای تحلیل
۷۱	پیوست ۳: مطالب و گزارشات در مورد برابری جنسیتی در اوکراین
۷۳	پیوست ۴: واژه نامه

مقدمه

هدف این کتاب راهنما این است که به مقامات دولتی که بر روی تحلیل بودجه جنسیتی کار می‌کنند، ابزار ساده‌ای در مورد نحوه اجرای آن ارائه دهد. در حالی که بودجه‌ریزی با اولویت عدالت جنسیتی^۱ (GRB) شامل یک فرآیند کامل از تجزیه و تحلیل برنامه‌های بودجه از منظر جنسیتی تا ادغام دیدگاه‌های جنسیتی در سراسر فرآیند بودجه است، این راهنما دستورالعملی برای انجام تحلیلی متمرکز است که پایه و نقطه شروعی است تا سیاست‌ها و بودجه‌ها بیشتر مبتنی بر عدالت جنسیتی باشند.

این راهنما یک تلاش مشترک بین سه سازمان و پروژه بین‌المللی با هدف مشترک ارائه پشتیبانی از معرفی بودجه پاسخگوی جنسیتی در اوکراین است. پروژه «بودجه‌ریزی جنسیتی در اوکراین» با بودجه SIDA، زنان سازمان ملل در اوکراین و بنیاد فردریش ایبرت^۲ در اوکراین یک روش ساده برای تحلیل بودجه جنسیتی برای توسعه و اجرای طرح‌های بودجه‌ریزی با اولویت عدالت جنسیتی ایجاد کردند که می‌تواند توسط مقامات دولتی در تمام سطوح دولتی و همچنین سایر علاقمندان استفاده شود.

این راهنما حاوی توصیه‌هایی در مورد انجام تحلیل بودجه جنسیتی است و توصیه می‌شود از آن به عنوان یک مرجع به موازات ارائه آموزش‌ها یا کارگاه‌های آموزشی برای مقامات دولتی برای توضیح روند تحلیل استفاده شود.

۱. به دلیل استفاده از واژه «عدالت جنسیتی» در برنامه‌های توسعه در ایران، مترجم ترجیح می‌دهد از این واژه به جای «بودجه‌ریزی جنسیت پاسخگو» استفاده کند. GRB - Gender Responsive Budgeting

ساختار این کتاب راهنما

فصل ۱: مفاهیم بودجه‌ریزی با اولویت عدالت جنسیتی و مزایا و فواید یکپارچه‌سازی دیدگاه جنسیت محور در برنامه‌ها و بودجه را برجسته می‌کند.

فصل ۲: عناصر اصلی جی آر بی را برجسته می‌کند و گام‌های کلیدی برای تحلیل بودجه جنسیت محور را مرور می‌کند.

فصل ۳: گام‌های تحلیل بودجه جنسیت محور را تشریح می‌کند.

پیوست‌ها اطلاعات مفید اضافه فراهم می‌کند.

پیوست ۱: گام‌های تحلیل با مثال‌های مشخصی از واجودینا و سربیا ارایه می‌کند.

پیوست ۲: چک لیستی از سوالات مفید برای هر گام تحلیل ارایه می‌کند.

پیوست ۳: لیستی از مواد مفید، گزارش‌ها و اسناد برابری بین زنان و مردان در اوکراین را ارائه می‌کند.

و نهایتاً، **پیوست ۴** واژه‌نامه‌ای است که تعاریف اصطلاحات کلیدی در زمینه بودجه‌ریزی جنسیتی عدالت محور را فراهم می‌کند.

اطلاعاتی در خصوص تهیه کنندگان این کتاب راهنما

پروژه بودجه‌ریزی جنسیت محور در اوکراین (پروژه GRB) توسط بنیاد توسعه سوئد^۳ (SIDA) تامین مالی شده است.

قبل از آن یک پروژه آزمایشی GRB در سال ۲۰۱۲/۲۰۱۳ در مورد «بودجه‌ریزی پاسخگوی جنسیت در سطح محلی» انجام شد، که توسط SIDA نیز تامین مالی شد، که بر تحلیل بودجه جنسیتی در برنامه‌های منتخب استان، یعنی جوانان و آموزش در استان ایوانو-فرانکیفسک و ورزش و فرهنگ فیزیکی در استان لوهانسک با هدف ایجاد ابزارهای عملی و تجربه در سطح استان متمرکز بود.^۴ پروژه فعلی GRB در اوکراین در دوره پنج ساله ۲۰۱۴-۲۰۱۸ اجرا شد. هدف این پروژه بهبود اثربخشی اقتصادی مخارج بودجه با در نظر گرفتن نیازهای افراد هر دو جنس است. استراتژی تصویب شده توسط دولت برای توسعه سیستم مدیریت بودجه عمومی، راه‌های کلیدی برای اصلاح سیستم مدیریت بودجه عمومی (SFMS) در اوکراین را برای دوره ۲۰۱۷-۲۰۱۳ ترسیم می‌کند، که به طور مستقیم یا غیرمستقیم به لزوم معرفی بودجه‌ریزی پاسخگو به جنسیت اشاره می‌کند.

ادغام GRB در سیستم مدیریت بودجه عمومی در اوکراین به مرور زمان، به بهبود اثربخشی هزینه‌های بودجه و مدل برنامه‌ریزی استراتژیک دولتی کمک می‌کند. علاوه بر این، GRB توسعه متوازن جامعه را با پرداختن به علایق و نیازهای زنان و مردان، از جمله از گروه‌های مختلف اجتماعی، تسهیل می‌کند. پروژه GRB در اوکراین توسط وزارت دارایی اوکراین (MoF) آغاز شد که نشان دهنده تعهد و درک اهمیت GRB در تقویت اصلاحات مالی عمومی جاری است.

3. The Swedish Development Agency (SIDA)

۴. نتایج پروژه آزمایشی در (۲۰۱۳) SIDA، جریان سازی جنسیتی در پروژه اوکراین خلاصه شده است. بودجه‌ریزی پاسخگوی جنسیت در سطح محلی در اوکراین. نتایج یک پروژه آزمایشی در استان‌های منتخب: استان ایوانو-فریکیوسک و استان لوگانسک، ویراستار: الیزابت کلاتزر.

در حالی که وزارت دارایی ذینفع اصلی فرآیند GRB خواهد بود، این پروژه همچنین وزارتخانه‌های مربوطه، جمهوری خودمختار کریمه، همه استان‌ها و شهرهای کیف و سواستوپل را پوشش خواهد داد. این پروژه همچنین با سایر اهداکنندگان و پروژه‌ها در زمینه برابری جنسیتی و PFM همکاری خواهد کرد تا از پیوندها و هم‌افزایی در دستیابی به نتایج اطمینان حاصل شود.

در سال ۲۰۱۱ بنیاد فردریش ایبرت (FES) در اوکراین اجرای پروژه «بودجه‌ریزی جنسیت‌محور در سطح محلی» را آغاز کرد. هدف این پروژه تدوین توصیه‌ها و ارائه ابزارهایی برای معرفی مولفه جنسیت در فرآیند بودجه‌ریزی می‌باشد.

این پروژه انجام تحلیل مبتنی بر جنسیت از بودجه کشوری و محلی، اهداف جداگانه و برنامه‌های بودجه و توسعه طرح‌های بودجه جنسیت محور بر اساس نتایج آن را در نظر گرفته است. از سال ۲۰۱۲ این بنیاد شروع به همکاری با زنان سازمان ملل در اوکراین کرد، که از اجرای عملی این طرح‌ها حمایت می‌کند. این پروژه با مشارکت شوراهای شهر و سازمان‌های مردم نهاد محلی اجرا می‌شود.

در چارچوب این پروژه، ۱۲ طرح پاسخگوی جنسیتی در سطح جوامع شهری در مناطق مختلف اوکراین آغاز و اجرا شد. این طرح‌ها حوزه‌های آموزش، بهداشت، فرهنگ و هنر، ورزش و مسکن را پوشش می‌دهد.^۵ این پروژه فرصتی را برای جمع‌آوری تجربه اوکراینی از اجرای GRB، ارزیابی سودمندی آن به عنوان ابزاری برای رسیدگی به مسائل سطح محلی و گروهی و همچنین توسعه رویکردهای روش شناختی محلی برای بودجه‌بندی جنسیتی ایجاد کرد. علاوه بر این، شرکای پروژه منطقه‌ای که تحلیل‌های بودجه‌بندی جنسیتی را انجام می‌دهند، یک اتاق فکر «استراتژی‌های جنسیتی و میز بودجه» تأسیس کرده‌اند.

زنان سازمان ملل در اوکراین برنامه «افزایش پاسخگویی در تامین مالی برای برابری جنسیتی» (FfGE) را که برای ۲۰۱۱-۲۰۱۵ برنامه‌ریزی شده است، اجرا می‌کنند. این برنامه در ۱۵ کشور^۶ با همکاری نزدیک با کمیسیون اروپا، مرکز آموزش بین‌المللی سازمان بین‌المللی کار ILO/ITC و دولت اسپانیا اجرا می‌شود. این برنامه در پاسخ به درخواست طرفداران برابری جنسیتی برای افزایش پاسخ‌گویی برای اجرای تعهدات برابری جنسیتی در سیاست‌های اقتصادی و تصمیمات مالی مربوط به کمک‌ها و منابع داخلی ایجاد شده است. هدف این برنامه افزایش حجم و استفاده موثر از کمک‌ها و منابع داخلی برای اجرای تعهدات ملی در مورد برابری جنسیتی و توانمندسازی زنان است که با تکیه بر نتایج همکاری در زمینه بودجه‌ریزی پاسخگوی جنسیت و اثربخشی کمک‌های مالی ارائه شده در سال‌های گذشته، انجام شده است. اهداف خاص برنامه عبارتند از:

- تقویت برنامه‌های اقدام ملی برای برابری جنسیتی به گونه‌ای که اهداف، امور مالی و ترتیبات اجرایی همسو با فرآیندهای برنامه‌ریزی و بودجه ملی تعریف شده باشد.
- تقویت ظرفیت و پاسخگویی دولت‌های ملی برای اجرای تعهدات برابری جنسیتی و رسیدگی به اولویت‌های زنان در برنامه‌ریزی، سیستم‌های بودجه‌بندی و برنامه‌ریزی ملی.
- تقویت ظرفیت و پاسخگویی اهدا کنندگان و ذی‌نفعان در سازوکارهای هماهنگی کمک‌های مالی برای دستیابی به تعهدات نسبت به برابری جنسیتی در کشورهای با ثبات و شکننده.

6. Ethiopia, Haiti, Honduras, Jordan, Kyrgyzstan, Nicaragua, oPt, Senegal, Ukraine, Cameroon, Tanzania, Nepal, Peru, Bolivia, and Rwanda.

بخش یک

چارچوب نظری بودجه‌ریزی با اولویت عدالت جنسیتی

چارچوب نظری بودجه‌ریزی با اولویت عدالت جنسیتی

۱.۱ ماهیت بودجه‌ریزی با اولویت عدالت جنسیتی

بودجه‌ریزی با اولویت عدالت جنسیتی (GRB) ابزاری است که هدف آن ادغام دیدگاه‌های جنسیتی در فرآیند بودجه‌ریزی است. باید به عنوان یک عنصر تاثیرگذار از فعالیت‌های مدیریتی مرتبط با توسعه بودجه‌های سطوح مختلف نگریست که اطلاعات مهمی را در اختیار متخصصان تصمیم‌گیری در مورد تخصیص بودجه قرار می‌دهد.

این رویکرد در دهه ۱۹۸۰ توسعه یافت. امروزه، GRB در این یا آن شکل در بسیاری از کشورها در تمام قاره‌ها انجام می‌شود. در اروپا، GRB در کشورهای اتحادیه اروپا و غیر اتحادیه اروپا، از جمله در کشورهای در حال گذار، اجرا می‌شود.

توسعه بودجه‌های حساس به جنسیت این امکان را فراهم می‌کند که ببینیم درآمدها و هزینه‌های بودجه چگونه بر وضعیت اجتماعی-اقتصادی و فرصت‌های زنان و مردان و همچنین جنبه‌های برابری بین زنان و مردان در کشور تأثیر می‌گذارد. به عنوان یک ابزار مدیریت مالی عمومی، تحلیل بودجه پاسخگوی جنسیتی اجازه می‌دهد تا مشخص شود که چگونه و تا چه اندازه سیاست دولتی بر گروه‌های مختلف مردان و زنان به عنوان مصرف‌کنندگان خدمات، کاربران زیرساخت و مالیات دهندگان تأثیر می‌گذارد. این تحلیل مبتنی بر جنسیت در هسته خود است که پایه‌ای برای اجرای اصل فرصت‌های برابر برای

زنان و مردان در همه زمینه‌ها ایجاد می‌کند و توسعه پایدار جامعه را امکان پذیر می‌کند. شایان ذکر است که تحلیل مبتنی بر جنسیت نه تنها داده‌های تفکیک شده زنان و مردان را در نظر می‌گیرد، بلکه سعی می‌کند تا زمانی که داده‌ها در دسترس است، سایر مقوله‌های اجتماعی مرتبط مانند سن، پیشینه اجتماعی-اقتصادی، موقعیت مکانی، سطح تحصیلات و غیره را نیز لحاظ کند.

رویکردهای مختلفی برای معرفی GRB وجود دارد. اما آنچه این روش همیشه در هسته خود دارد، نیازها و علایق واقعی زنان و مردان است که به نوبه خود باید در فرآیند بودجه‌ریزی در سطح مرکزی و محلی به طور یکسان مورد توجه قرار گیرند. چنین رویکردی مهم است زیرا اولویت‌های زنان و مردان و نیازهای استراتژیک و عملی می‌تواند متفاوت باشد. علاوه بر این، در نظر گرفتن تفاوت‌های جنسیتی، بودجه را مؤثرتر، منصفانه‌تر و شفاف‌تر می‌کند و نرخ رشد اقتصادی و کاهش فقر را افزایش می‌دهد.

به‌عنوان رویکردی که جنبه‌های اجتماعی-اقتصادی را ادغام می‌کند، بودجه‌بندی پاسخگوی جنسیتی، فرآیندها و ابزارهای مالی عمومی را با اطمینان از در دسترس بودن اطلاعات مربوط به خروجی‌ها و نتایج به منظور تسهیل مدیریت مؤثر و کارآمد و تصمیم‌گیری در مورد جمع‌آوری و تخصیص منابع دولتی، در تمام سطوح بهبود می‌بخشد.

۱.۲ محیط تنظیمی برای بودجه با اولویت عدالت جنسیتی

اوکراین پایه قانونی محکمی بر اصول برابری جنسیتی دارد. از جمله قوانین تنظیمی^۷ کلیدی با هدف تضمین حقوق و فرصت‌های برابر برای زنان و مردان، قانون اساسی اوکراین (مصوب در سال ۱۹۹۶) است که حقوق برابر بین زنان و مردان را تضمین می‌کند. ماده ۲۴ برابری حقوق و آزادی‌ها را برای همه شهروندان اوکراین تضمین می‌کند. بر اساس آن، تساوی حقوق زن و مرد باید با فراهم کردن فرصت‌های برابر با مردان در فعالیت‌های عمومی، سیاسی و فرهنگی، کسب تحصیل و آموزش حرفه‌ای، کار و دستمزد برای آن؛ با اتخاذ تدابیر ویژه برای حفظ کار و سلامت زنان؛ با ایجاد امتیاز بازنشستگی؛ با ایجاد شرایطی که ترکیب کار و مادری را برای زنان ممکن می‌سازد؛ با اتخاذ حمایت قانونی، حمایت مادی و معنوی از مادری و کودکی، از جمله اعطای مرخصی استحقاقی و سایر امتیازات به زنان باردار و مادران تضمین شود. در توسعه این مفاد قانون اساسی، قانون اوکراین در مورد تضمین حقوق و فرصت‌های برابر زنان و مردان^۸ در ۸ سپتامبر ۲۰۰۵ به تصویب رسید، که به قانون تنظیمی کلیدی برای دستیابی به برابری در وضعیت زنان و مردان در تمام حوزه‌های جامعه و ریشه کنی تبعیض جنسیتی تبدیل شد.

به عنوان بخشی از اجرای قانون اوکراین در مورد تضمین حقوق و فرصت‌های برابر زنان و مردان، که جهت‌های کلیدی سیاست جنسیتی دولتی را تعیین می‌کند، اسناد زیر تدوین و تصویب شد:

- برنامه‌های دولت در مورد استحکام برابری جنسیتی در جامعه اوکراین برای دوره‌ای تا سال ۲۰۱۰ در سال ۲۰۰۶ تصویب شد.
- برنامه دولت برای تضمین حقوق و فرصت‌های برابر زنان و مردان برای دوره‌ای تا سال ۲۰۱۶ که در سال ۲۰۱۳ تصویب شد.

7. Regulatory Acts

8. The Law of Ukraine on Ensuring Equal Rights and Opportunities of Women and Men

این اسناد وظایف و اولویتهای برابر جنسیتی را مشخص می‌کنند که برنامه‌های بودجه‌ریزی شده موظف به دستیابی به آنها هستند. علاوه بر این، ماده ۴ قانون اوکراین در مورد تضمین حقوق و فرصتهای برابر زنان و مردان، مقرر می‌کند که کارشناس جنسیت و حقوقی، مصوبات و پیش‌نویس‌های قوانین و مقررات را بررسی کند. این زمینه را برای تحلیل مبتنی بر جنسیت از بودجه و برنامه‌های بودجه فراهم می‌کند.

همچنین لازم به ذکر است که اوکراین تعدادی از اسناد حقوقی بین‌المللی را در زمینه تضمین برابری زنان و مردان و غلبه بر همه اشکال تبعیض تصویب کرده است. به عنوان مثال، اوکراین عضو کنوانسیون سازمان ملل متحد در مورد امحای همه اشکال تبعیض علیه زنان (CEDAW) و همچنین اعلامیه پکن و پلتفرم اقدام پکن^۹ است. در حالی که CEDAW مقررات خاصی در مورد بودجه ندارد، اصول CEDAW ایجاب می‌کند که زنان از برابری رسمی و ماهوی برخوردار باشند. و پلتفرم اقدام اشاره خاصی به استفاده از بودجه برای پیشرفت زنان دارد. در فصل ششم (ترتیبات مالی) بند ۳۴۵ پلتفرم اقدام، اشاره خاصی به GRB دارد:

منابع مالی و انسانی عموماً برای پیشرفت زنان ناکافی بوده است. این امر تا کنون به پیشرفت کند اجرای استراتژی‌های پیشرفته نایروبی برای پیشرفت زنان^{۱۰} منجر شده است. اجرای کامل و مؤثر پلتفرم اقدام، از جمله تعهدات مربوطه که در اجلاس‌ها و کنفرانس‌های قبلی سازمان ملل متحد انجام شده است، مستلزم تعهد سیاسی برای در دسترس قرار دادن منابع انسانی و مالی برای توانمندسازی زنان است. این امر مستلزم ادغام دیدگاه جنسیتی در تصمیم‌گیری‌های بودجه در مورد سیاست‌ها و برنامه‌ها و همچنین تأمین مالی کافی برنامه‌های خاص برای تأمین برابری بین زنان و مردان است. برای اجرای

9. The Beijing Declaration and the Beijing Platform of Action

10. The Nairobi Forward-looking Strategies for the Advancement of Women

پلتفرم اقدام، بودجه باید از همه منابع و در همه بخش‌ها شناسایی و بسیج شود. تنظیم مجدد سیاست‌ها و تخصیص مجدد منابع ممکن است در داخل و بین برنامه‌ها مورد نیاز باشد، اما برخی از تغییرات سیاستی ممکن است لزوماً پیامدهای مالی نداشته باشند. بسیج منابع اضافی، اعم از دولتی و خصوصی، از جمله منابع مالی مبتکرانه نیز ممکن است ضروری باشد» (سازمان ملل متحد، ۱۹۹۵: بند ۳۴۵).

علاوه بر این، عنوان پنجم توافق‌نامه اتحادیه اروپا-اوکراین^{۱۱} (همکاری اقتصادی و بخشی) شامل فصل ۲۱، «همکاری در زمینه اشتغال، سیاست اجتماعی و فرصت‌های برابر» است، که تصریح می‌کند که «طرفین باید گفت و گو و همکاری خود را در زمینه ارتقای ... برابری جنسیتی و ضد تبعیض تقویت کنند.»

بنابراین، تعهدات حقوقی بین‌المللی اوکراین، شامل یک الزام قانونی و مبنایی برای بودجه‌ریزی پاسخگوی جنسیت (بودجه‌ریزی با اولویت عدالت جنسیتی) است. علاوه بر این، علیرغم این واقعیت که قانون اوکراین مستقیماً به GRB اشاره نمی‌کند، چارچوب قانونی و استراتژیک آن حاوی عناصر کافی است که مبنای قانونی مناسبی را برای کار در این جهت تشکیل می‌دهد. به عنوان مثال، برخی از مقررات قانون بودجه اوکراین مستقیماً به اصول کلیدی GRB، یعنی توزیع عادلانه منابع بین زنان و مردان و شفافیت بودجه مربوط می‌شود. از جمله، اصول بودجه مندرج در ماده ۷ قانون بودجه شامل اصول زیر در نظام بودجه است:

- **اصل انصاف و بی‌طرفی:** سیستم بودجه اوکراین مبتنی بر اصول توزیع عادلانه و بی‌طرفانه ثروت عمومی بین شهروندان و جوامع سرزمینی است.

• **اصل شفافیت و علنی بودن:** اطلاع عموم مردم از تهیه، مشورت، تصویب و اجرای بودجه دولتی و بودجه محلی و اعمال کنترل بر اجرای بودجه دولتی و بودجه محلی.

بنابراین، قانون فعلی پایه‌ای محکم از وظایف و تعهدات قانونی برای ادغام دیدگاه‌های جنسیتی در فرآیندهای بودجه‌بندی اوکراین ارائه می‌دهد.

۱.۳. مزایای بودجه‌ریزی با اولویت عدالت جنسیتی

پتانسیل GRB قابل توجه است و اجرای آن مزایای زیادی را به همراه دارد. همانطور که تجربه بسیاری از کشورها ثابت می‌کند، GRB بهبود موارد زیر را تسهیل می‌کند:

- اثربخشی هزینه‌های عمومی،
- کیفیت برنامه‌ها و خدمات برای مردم،
- مشارکت مردم در فرآیند بودجه‌ریزی،
- نرخ توسعه اقتصادی مناطق.

علاوه بر این، GRB می‌تواند به عنوان ابزاری برای بهبود اثربخشی کمک‌های بین‌المللی عمل کند. برخی از مزایای این روش در زیر به صورت کلی ارائه شده است.

افزایش رشد اقتصادی و رفاه

برابری جنسیتی فقط یک حق اساسی بشر نیست. دستیابی به برابری جنسیتی پیامدهای اجتماعی و اقتصادی عظیمی را به همراه دارد. چندین مطالعه نشان

داده‌اند که کاهش نابرابری جنسیتی اثرات مثبت زیادی دارد و منجر به نرخ رشد بالاتر می‌شود. به عنوان مثال، گزارش نظارتی بانک جهانی و صندوق بین‌المللی پول (۲۰۰۷) نشان می‌دهد که برابری جنسیتی ارزش اقتصادی زیادی دارد و به دستیابی به اهداف توسعه کمک می‌کند. همچنین تأکید می‌کند که گسترش فرصت‌ها برای زنان نقشی محوری در این فرآیند ایفا می‌کند و خواستار تبدیل هدف دستیابی به برابری جنسیتی به یک هدف عمومی مورد وفاق است که به تخصص فنی و بودجه نیاز دارد. مطالعه صندوق بین‌المللی پول (IMF) با عنوان «زنان، کار و اقتصاد: دستاوردهای کلان اقتصادی از برابری جنسیتی» که در سال ۲۰۱۳ منتشر شد، زیان‌های تولید ناخالص داخلی سرانه را به دلیل تمایز بر اساس جنسیت در بازار کار ارزیابی می‌کند و بر اهمیت کلیدی مسائل جنسیتی برای اقتصاد کلان تأکید می‌کند. با در نظر گرفتن این موضوع، انتظار می‌رود که کار بعدی صندوق بین‌المللی پول، پیامدهای جنسیتی برنامه‌ها و فعالیت‌های در حال اجرا را نیز در نظر بگیرد.

این مطالعات و سایر مطالعات نشان می‌دهد که تأمین فرصت‌های برابر در بازار کار، ایجاد دسترسی برابر به وسایل تولید و مواد خام، استفاده بهتر از منابع انسانی موجود را ممکن می‌سازد و بازدهی شرکت‌های تحت مالکیت زنان را افزایش می‌دهد. بنابراین، معرفی ابتکارات بودجه‌ریزی با اولویت عدالت جنسیتی با هدف دستیابی به چنین اهدافی، بهبود رفاه جمعیت و نرخ رشد بالاتر اقتصاد این کشورها را تسهیل می‌کند.

افزایش اثربخشی هزینه‌های عمومی و سیاست‌های عمومی

کاربرد بودجه‌ریزی با اولویت عدالت جنسیتی توجه به مسائل مربوط به سیاست جنسیت محور را جلب می‌کند و تحلیل مبتنی بر جنسیت به کسب اطلاعات بهتر در مورد توزیع منابع بین بهره‌مندان زن و مرد و آثار سیاست‌های عمومی و هزینه‌های عمومی کمک می‌کند. این مبنایی بهتر و مبتنی بر شواهد بیشتر برای تصمیم‌گیرندگان فراهم می‌کند و بنابراین به اطمینان از استفاده مؤثرتر از بودجه عمومی کمک می‌کند. به نوبه خود، شناسایی نابرابری‌های جنسیتی در نتیجه به کارگیری GRB تغییرات در قوانین و سیاست‌ها را تسهیل می‌کند که گام مهمی در تراز عدم تعادل جنسیتی و بهبود آن است.

دستیابی به تساوی / برابری و عدالت جنسیتی

تساوی جنسیتی^{۱۲} بخشی جدایی‌ناپذیر از اصل کلی تساوی است که به معنای عدم وجود هر گونه نابرابری یا محدودیت آزادی‌های مدنی حقوق بشر است. دستیابی به تساوی جنسیتی مستلزم برابری نتایج برای زنان و مردان است. این امر مستلزم این است که نیازها، ترجیحات و علایق زنان و مردان از گروه‌های مختلف ممکن است متفاوت باشد. این امر به نوبه خود بر نحوه بهره‌مندی زنان و مردان از سیاست‌ها و تخصیص بودجه تاثیر می‌گذارد.

در حوزه تساوی جنسیتی، نمی‌توان برای افراد یک جنس به نتایج مطلوب دست یافت و برای افراد جنس دیگر به نتایج مشابه دست نیافت. به همین دلیل است که سیاست پاسخگوی جنسیتی باید اطمینان حاصل کند که ایجاد برابری بین زنان و مردان در تمام حوزه‌های تصمیم‌گیری ادغام شده است. بنابراین، برای

دستیابی به نتایج خوب، سیاست‌ها و بودجه‌های با اولویت عدالت جنسیتی می‌تواند به بهبود ارائه خدمات و اجرای سایر سیاست‌ها کمک کند.

پیشرفت در جهت تحقق حقوق بشر

اجرای سیاست جنسیت‌محور مستقیماً با اجرای حقوق بشر مرتبط است و روابط جنسیتی کاملاً به وضعیت عمومی رعایت حقوق بشر در کشور بستگی دارد. این امر توسط طیفی از عوامل عینی اجتماعی-اقتصادی و سیاسی تعیین می‌شود. مثلاً در کشورهایی که سطح توسعه اقتصادی پایینی دارند، برابری رسمی تنها مولفه برابری جنسیتی است که اعمال می‌شود: یعنی زمانی که فرصت‌های برابر برای زنان و مردان به طور قانونی مدون شده است، اما عملاً منابعی برای ارائه اقدامات خاص وجود ندارد تا این مفاد را زنده کند.^{۱۳}

بودجه‌ریزی با اولویت عدالت جنسیتی به دنبال اندازه‌گیری شکاف بین تعهدات سیاستی با توجه به حقوق بشر و ابزارهای حقوق زنان (از جمله کنوانسیون رفع همه اشکال تبعیض علیه زنان CEDAW)، کفایت تخصیص منابع و نتایج سیاست‌ها است.

نظارت بر دستیابی به اهداف سیاستی

بودجه‌ریزی با اولویت عدالت جنسیتی ابزاری را برای نظارت بر میزان تحقق تعهدات بین‌المللی و ملی در زمینه بهبود برابری زنان و مردان و همچنین سایر اهداف سیاستی فراهم می‌کند. GRB به برجسته کردن شکاف‌های بین

تعهدات بین‌المللی (مانند مواردی که در چهارمین کنفرانس جهانی زنان در پکن و همچنین در اسناد سیاست ملی ایجاد شد) و میزان بودجه عمومی در نظر گرفته شده برای دستیابی به معیارها و اهداف جنسیتی کمک می‌کند.

همچنین، جریان‌سازی جنسیتی در سیستم‌ها و ابزارهای برنامه‌ریزی، بودجه و نظارت و ارزیابی ملی می‌تواند اثربخشی کمک‌های ارائه شده به کشورها توسط موسسات مختلف اهداکننده بین‌المللی را بهبود بخشد. بر اساس تخمین زنان سازمان ملل، برای افزایش اثربخشی کمک‌های اهداکننده، GRB باید هم در سطح اهداکنندگان و هم در سطح ملی در فرآیندهای برنامه‌ریزی، بودجه‌ریزی، نظارت و ارزیابی و برای ایجاد مکانیزم‌های هماهنگی مشترک برای پوشش همه کانال‌هایی که چنین کمک‌هایی از آن طریق ارائه می‌شود، اعمال شود.^{۱۴}

دستیابی به حکمرانی خوب

ویژگی‌های کلیدی حکمرانی خوب عبارتند از مشارکت، حاکمیت قانون، شفافیت، پاسخ‌گویی، اجماع‌گرایی، تساوی، اثربخشی و کارایی، مسئولیت‌پذیری و چشم‌انداز راهبردی.^{۱۵} تامین مشارکت برابر زنان و مردان پیش‌نیاز اصلی در همه این فرآیندها است. علاوه بر این، حکمرانی خوب با کمک یک فرآیند شفاف تدوین سیاست‌ها با مشارکت گسترده جامعه بهبود می‌یابد.

با کمک روش GRB، دیدگاه‌های مختلف گروه‌های متنوعی از شهروندان در تمامی مراحل حکمرانی ارائه می‌شود. روند بهبود ارائه کالاها و خدمات به زنان، مردان، دختران و پسران به شیوه‌ای منصفانه، عادلانه و مسئولانه باید به عنوان بخشی جدایی‌ناپذیر از تعریف حکمرانی خوب در نظر گرفته شود.

۱۴. یکپارچگی بودجه‌ریزی با اولویت عدالت جنسیتی در گزارش‌های دستورکار کارایی کمک‌ها

۱۵. حکمرانی برای توسعه انسانی پایدار: سند سیاست برنامه توسعه سازمان ملل (یون دی پی) نسخه الکترونیک: برنامه توسعه سازمان ملل (ژانویه ۱۹۹۷) - <https://digitallibrary.un.org/record/in=en?۳۸۳۱۶۶۲>

افزایش پاسخگویی و شفافیت

با ردیابی نحوه مصرف پول تخصیص یافته، بودجه‌ریزی با اولویت عدالت جنسیتی، پاسخ‌گویی و شفافیت فرآیند بودجه‌ریزی را افزایش می‌دهد. علاوه بر این، بودجه‌ریزی با اولویت عدالت جنسیتی در دسترس بودن داده‌های تفکیک شده بر اساس جنسیت و دسترسی به اطلاعات در مورد برنامه‌ها و بودجه را به طور کلی ارتقا می‌دهد.

اجرای بودجه‌ریزی با اولویت عدالت جنسیتی در کشورهای مختلف طیفی از پیامدهای مثبت کار GRB را نشان می‌دهد:

• بهبود رویه‌های بودجه

چندین کشور تغییرات قانونی خاصی را برای گنجاندن دیدگاه‌های جنسیتی در بودجه‌ریزی به تصویب رساندند. به عنوان مثال، اتریش و بلژیک GRB را با تغییرات خاصی در قانون بودجه معرفی کردند. اسکاتلند بیانیه تأثیر برابری را معرفی کرد که آثار اصلاحات عمده سیاست‌ها و هزینه‌ها و درآمد عمومی را بر برابری جنسیتی برجسته می‌کند.

• افزایش دانش و بهبود شاخص‌ها و آمار

سوئد با انجام مطالعات عمیق در مورد مسائل جنسیتی خاص مانند هزینه اقتصادی والدین بودن یا وضعیت مالی زنان و مردان مسن، اطلاعات مربوط به نابرابری‌های جنسیتی موجود را به طور قابل توجهی گسترش داد و پیوست‌های خاصی را به بودجه اضافه کرد.

• مبنای بهبود یافته برای تصمیم‌گیری، گزارش‌دهی و پرداخت‌های مالی

بسیاری از کشورها شکلی از بیانیه‌های GRB را به عنوان بخشی از مواد بودجه خود به منظور برجسته‌کردن آثار بودجه‌ریزی با اولویت عدالت جنسیتی اتخاذ کرده‌اند. این، شواهد موجود برای بحث‌های بودجه را تا حد زیادی افزایش می‌دهد. در فرانسه، گزارشی سالانه در مورد اثرات برابری جنسیتی بودجه به عنوان بخشی از مواد بودجه تهیه می‌شود. در شهر وین، اتریش، سالانه یک بیانیه بودجه جنسیتی همراه با پیش‌نویس بودجه به شورای شهر ارائه می‌شود و یک صورت حسابرسی بودجه جنسیتی به عنوان ضمیمه گزارش حسابرسی بودجه سالانه تهیه می‌شود.

این اطلاعات مهمی را در اختیار اعضای شورا قرار می‌دهد که از آن به عنوان مبنایی در مذاکرات بودجه و در بحث‌های مربوط به حسابرسی بودجه استفاده می‌کنند.

• بهبود هزینه‌ها برای حمایت از برابری جنسیتی

بر اساس تجزیه و تحلیل دقیق خدمات عمومی و بودجه، تصمیمات سیاستی آگاهانه می‌تواند اتخاذ شود که اثربخشی و اثرات برابری جنسیتی مخارج عمومی را افزایش می‌دهد. به عنوان مثال، در آلبانی سیستم مزایای اجتماعی اصلاح شد تا اطمینان حاصل شود که زنان و مردان می‌توانند به طور مساوی از آن‌ها بهره‌مند شوند. اتریش اهداف خاصی را از هزینه‌های عمومی در برنامه‌های بازار کار برای مقابله موثر با نابرابری‌های بازار کار (مانند ادغام مجدد زنان در بازار کار پس از مرخصی زایمان و ارتقای زنان شاغل در زمینه‌های فنی) معرفی کرد.

• طراحی بهبود یافته مالیات‌ها، معافیت‌های مالیاتی و اعتبارات مالیاتی

تجزیه و تحلیل خاص آثار جنسیت بر درآمد، زمینه را برای بهبود طرح‌های درآمدی نیز فراهم می‌کند. به عنوان مثال، در بریتانیا، توزیع اعتبار مالیاتی (کمک هزینه) مراقبت از کودکان اصلاح شد تا به جای نان‌آور، به مراقب اصلی کودک پرداخت شود.

بخش دوم

عناصر اصلی کار بودجه‌ریزی با اولویت عدالت جنسیتی

عناصر اصلی کار بودجه‌ریزی با اولویت عدالت جنسیتی

بودجه‌ریزی با اولویت عدالت جنسیتی رویکردی است که شامل کار به روشی جامع برای ادغام دیدگاه‌های جنسیتی در تمام مراحل برنامه‌ریزی بودجه است. شکل ۱ نمای کلی از اجزای اصلی کار GRB را نشان می‌دهد.

همانطور که در شکل ۱ نشان داده شده است، ۳ عنصر اصلی کار GRB وجود دارد که عبارتند از:

- تحلیل بودجه‌ریزی با اولویت عدالت جنسیتی GRB
- ایجاد تغییرات در برنامه‌ها و بودجه‌ها بر اساس نتایج تحلیل GRB به منظور تسهیل برابری جنسیتی
- ادغام GRB به طور نظام‌مند در فرآیندهای برنامه‌ریزی و بودجه‌ریزی در بودجه مرکزی و محلی

این عناصر همه به یک اندازه مهم هستند و بسیار به هم مرتبط هستند. فصل‌های بعدی این راهنما بر مؤلفه ۱ تمرکز می‌کند و نحوه انجام تحلیل GRB را توضیح می‌دهد.

شکل ۱: عناصر اصلی کار بودجه‌ریزی با اولویت عدالت جنسیتی (GRB)

مؤلفه ۱: تحلیل بودجه جنسیت محور

مؤلفه اول برای ایجاد یک پایه خوب برای فعالیت‌های بعدی برای بهبود وضعیت برابری جنسیتی بسیار مهم است.

تحلیل بودجه جنسیت محور - تحلیل برنامه‌هایی که از بودجه تامین مالی می‌شود تا چگونگی رسیدگی به نیازهای جنس‌های مختلف و گروه‌های اجتماعی مختلف روشن شود. در نتیجه تحلیل بودجه جنسیتی، توصیه‌هایی برای بهبود برنامه‌های بودجه، سیاست‌های مالی و بخشی ارائه می‌شود تا برنامه‌ها و سیاست‌ها به نیازهای جنس‌های مختلف و گروه‌های مختلف اجتماعی به شکل مناسب‌تری پاسخ دهند.

تحلیل بودجه جنسیت محور مستلزم مجموعه‌ای از مراحل است. این مجموعه به عنوان گام‌های اصلی تحلیل GRB از برنامه‌های خاص، زیر برنامه‌ها و حوزه‌های سیاست‌گذاری تعریف شده است.

سوال اصلی تحلیل GRB این است:

اقدامات بودجه‌ای و سیاست‌های مرتبط چه تأثیری بر برابری جنسیتی دارد؟ آیا آن‌ها نابرابری‌های جنسیتی را کاهش می‌دهند، آن‌ها را تشدید می‌کنند یا آن‌ها را بدون تغییر باقی می‌گذارند؟

شکل ۲ نمای کلی از گام‌های کلیدی تحلیل GRB را نشان می‌دهد. هر یک از این گام‌ها در فصل بعدی به طور کامل توضیح داده خواهد شد.

شناسایی مسائل جنسیتی در یک بخش: تحلیل موقعیتی	گام ۱
پایه: جمع‌آوری اطلاعات	گام ۲
انجام فعالیت‌های تحلیل جنسیت محور	گام ۳
انجام تحلیل جنسیت محور تخصیص‌های بودجه‌ای مرتبط	گام ۴
تدوین اهداف و توصیه‌ها برای بهبود برابری	گام ۵

شکل ۲: گام‌های اصلی تحلیل GRB

ایجاد تغییرات در برنامه‌ها و بودجه‌ها

گام ۶

نظارت و ارزیابی پیشرفت کار

گام ۷

شکل ۳: گام‌های اصلی حرکت بسوی تغییر سیاست‌ها و منابع برای دستیابی به پیامدهای برابری جنسیتی

مولفه ۲: تنظیم مجدد سیاست‌ها و تخصیص منابع برای دستیابی به نتایج برابری جنسیتی

عنصر بعدی کار GRB بر اساس توصیه‌های تدوین شده در نتیجه تحلیل بخش‌ها، برنامه‌ها یا سیاست‌های مشخص اجرا می‌شود. هدف آن اطمینان از اعمال توصیه‌ها و تغییرات لازم در فعالیت‌ها، برنامه‌ها یا طرح‌ها و نیز تغییرات در بودجه است.

اینها گام‌های مهمی برای حصول اطمینان از اینکه نتایج تحلیل تبدیل به تغییرات لازم می‌شوند. سوالات اصلی در این مراحل به شرح زیر است:

- کدام یک از توصیه‌ها اجرا شده است؟
 - اگر نه، چرا که نه؟
 - آیا اهداف برابری جنسیتی (و شاخص‌های هدف) محقق شده است؟
- آیا در این راستا پیشرفتی حاصل شده است؟

با این حال، مراحل ایجاد تغییرات مورد نظر و نظارت و ارزیابی پیشرفت در این راهنما نیامده است، زیرا معمولاً فراتر از وظایف کارکنان عمومی است که روی برنامه‌های خاص کار می‌کنند.

گام‌های اجرای تحلیل بودجه‌ریزی با اولویت عدالت جنسیتی

گام‌های اجرای تحلیل بودجه‌ریزی با اولویت عدالت جنسیتی

تحلیل خوب عنصر اصلی هر کار GRB است. تحلیل GRB شامل تحلیل ترکیبی بودجه و سیاست‌ها از منظر جنسیتی است. هدف چنین تحلیلی ایجاد یک پایه شواهد خوب برای فعالیت‌های بعدی برای بهبود وضعیت برابری جنسیتی در بخش‌ها، برنامه‌ها یا سیاست‌های مختلف است. بنابراین، این راهنما بر تحلیل GRB متمرکز است و مراحل اصلی و همچنین ابزارهای تحلیلی کلیدی مفید را شرح می‌دهد.

نکته مهم که در تحلیل باید توجه نمود اینست که کافی نیست فقط زنان و مردان را بررسی نمود، بلکه ضروری است که نگاه دقیق‌تری داشته باشیم تا مطمئن شویم که نیازها و علایق، اولویت‌ها و چالش‌های زنان و مردان در موقعیت‌های مختلف اجتماعی بر اساس سن، طبقه، قومیت، مکان و غیره به اندازه کافی در سیاست‌گذاری مورد توجه قرار می‌گیرد. یک نقطه شروع مهم، درک خوب وضعیت زنان و مردان و گروه‌های مختلف زنان و مردان در عرصه‌های مختلف زندگی است. بنابراین، لطفاً توجه داشته باشید، حتی اگر در این کتابچه راهنما اغلب به «زنان و مردان» اشاره شده باشد، در واقع به معنای عدم در نظر گرفتن زنان و مردان به عنوان دسته‌های بزرگ، بلکه نگاه دقیق‌تر در تحلیل با توجه به ویژگی‌هایی مانند سن، مکان (شهر/روستایی)، زمینه اجتماعی، وضعیت تأهل، قومیت و سایر مقوله‌های مرتبط است.

به عنوان یک یادآوری و نقطه عطفی برای تجزیه و تحلیل، سوال کلیدی زیربنای تحلیل GRB این است:

اقدامات و سیاست‌های بودجه‌ای چه تاثیری بر برابری جنسیتی دارد؟ آیا آن‌ها نابرابری‌های جنسیتی را کاهش می‌دهند، آن را افزایش می‌دهند یا آن را دست نخورده باقی می‌گذارند؟

هنگام انجام تحلیل در عمل، ممکن است سازماندهی آموزش برای مقاماتی که واقعاً تحلیل را انجام می‌دهند، مفید باشد. قبل از شروع کار، مهم است که ابتدا یک ایده روشن از آنچه می‌خواهید تحلیل کنید، داشته باشید. به عنوان مثال، یک برنامه یا حوزه سیاستی خاص و اینکه چگونه از نتایج تحلیل استفاده خواهید کرد.

در کار تحلیلی GRB، مجموعه‌ای از مراحل برای انجام تحلیل سیستماتیک توصیه می‌شود. این مجموعه به عنوان مراحل اصلی تحلیل GRB از برنامه‌ها و سیاست‌های خاص تعریف می‌شود. این رویکرد می‌تواند در برنامه‌ها و حوزه‌های سیاستی مختلف اعمال شود. با این حال، مشخصات آن ممکن است با توجه به موضوع تحلیل خاص متفاوت باشد.

همانطور که در بالا ارائه شد، مراحل کلیدی تحلیل GRB در هر بخش یا حوزه سیاست برنامه خاص عبارتند از:

گام ۱: شناسایی مسائل جنسیتی در بخش: تحلیل وضعیت

گام ۲: خط مبنا: جمع‌آوری اطلاعات در مورد برنامه‌هایی که می‌خواهید تحلیل کنید.

گام ۳: انجام تحلیل جنسیتی از فعالیت‌ها

گام ۴: انجام تحلیل جنسیتی تخصیص‌های بودجه مرتبط

گام ۵: توسعه اهداف و توصیه‌هایی برای بهبود برابری جنسیتی

پس از آن، هر یک از این مراحل با جزئیات بیشتری مورد بحث قرار می‌گیرد تا به مقاماتی که تحلیل GRB را انجام می‌دهند، دستورالعمل‌هایی در مورد نحوه برنامه‌ریزی و انجام چنین تحلیلی ارائه شود.

گام ۱: شناسایی مسائل جنسیتی در بخش: تحلیل وضعیت

به عنوان نقطه شروع تحلیل، وظیفه اصلی مرحله ۱ تحلیل وضعیت زنان و دختران، مردان و پسران در بخش خاصی از برنامه مورد بررسی است. هدف از تحلیل وضعیت، ارائه یک نمای کلی خوب از گروه هدف برنامه خاص، درک تفاوت‌های احتمالی در موقعیت آن‌ها، نیازها و اولویت‌های عملی و استراتژیک آن‌ها و برجسته کردن وجود نابرابری‌های موجود بین زنان و مردان (یا زیر گروه‌های زنان و مردان) است که باید توسط سیاست‌های عمومی مورد توجه قرار گیرند.

مخاطبان هدف گروهی از افراد هستند که بهره‌مندان مورد نظر برنامه هستند. گروه‌های هدف می‌توانند افراد متعلق به گروه‌های حرفه‌ای خاص یا رده‌های سنی، بیکاران، افراد خوداشتغال، افراد زیر سطح درآمد معین، دانش‌آموزان، شرکت‌کنندگان در پروژه‌های سرمایه‌گذاری، افراد تجاری و غیره بسته به تمرکز برنامه باشند. در خصوص شناسایی نیازها، تمایز بین نیازهای عملی و راهبردی زنان حائز اهمیت است.

طبق تعریفی که در «واژه‌نامه کلمات کلیدی جنسیت»^{۱۶} آمده است، نیازهای عملی جنسیتی نیازهایی هستند که زنان و مردان بر اساس نقش‌های اجتماعی‌شان که جامعه برایشان تعیین می‌کند، شناسایی می‌کنند. به نوبه

۱۶. پیوست به گزارش انجمن همه اوکراینی‌ها سازمان‌های کارفرمایان «کنفدراسیون کارفرمایان اوکراین» در مورد ممیزی جنسیتی مشارکتی

خود، نیازهای استراتژیک جنسیتی به شرایط اجتماعی، اقتصادی و سیاسی خاصی بستگی دارد که زنان و مردان در آن زندگی می‌کنند. این نیازها در جهت دستیابی به برابری جنسیتی واقعی است و فعالیت‌هایی در زمینه حمایت از خشونت خانگی، راهبردهای دستیابی به دستمزد برابر، مشارکت گسترده‌تر در فرآیندهای تصمیم‌گیری و پیشگیری از اشکال مختلف بهره‌کشی جنسی از زنان را در نظر می‌گیرد. نیازهای استراتژیک جنسیتی به تقسیم کار جنسیتی، دسترسی به منابع و قدرت مربوط می‌شود.

تا زمانی که منافع راهبردی مورد توجه قرار نگیرد، فعالیت‌هایی که صرفاً با هدف برآوردن نیازهای عملی انجام می‌شوند، نتیجه پایداری ندارند. نیازهای استراتژیک نیز به نوبه خود بدون در نظر گرفتن نیازهای عملی ارضا نمی‌شوند. فعالیت‌هایی که تنها با هدف ارضای نیازهای عملی انجام می‌شود، ممکن است به تحکیم وضعیت نابرابر زنان و مردان در جامعه کمک کند.

نیازهای استراتژیک جنسیتی با فرصت‌های گسترده برای زنان و مردان مرتبط است که آن‌ها را قادر می‌سازد زندگی و فعالیت‌های اجتماعی خود را کنترل کنند و با انجام این کار نقش‌های جنسیتی موجود را به چالش بکشند و بر محدودیت‌های موقعیت خود غلبه کنند.

برای تحلیل وضعیت گروه هدف، مهم است که تا به اطلاعات مرتبط هر چه بیشتر امکان‌پذیر نگاه کنید. به عنوان مثال، اگر یک برنامه اشتغال را تحلیل می‌کنید، بر وضعیت زنان و مردان در زمینه اشتغال تمرکز خواهید کرد، مانند تعداد زنان و مردان شاغل و بیکار، در هر حرفه‌ای که در آن کار می‌کنند، میزان کار با حقوق و دستمزد و بدن دستمزد که زنان و مردان انجام می‌دهند و غیره.

برای این مرحله، شما از داده‌های کمی و همچنین اطلاعات کیفی موجود از منابع مختلف استفاده خواهید کرد، به عنوان مثال، از منابع بخش مربوطه که مسئول برنامه می‌باشد، از داده‌های تفکیک جنسیتی که از اداره آمار دریافت می‌کنید، از گزارش‌های تحقیقاتی و سایر منابع استفاده می‌کنید.

همچنین می‌توان از طریق تماس با افرادی این بخش را، افراد و وضعیت آن‌ها را به خوبی می‌شناسند، مانند ارائه دهندگان خدمات، پیمانکاران یا تصمیم‌گیرندگان اطلاعات دریافت کرد. همچنین، در صورت امکان داشته و مناسب باشد، مثلاً در مواردی که اطلاعات بسیار کمی در دسترس است، می‌توانید گروه‌های متمرکز با زنان و مردان منتخب سازماندهی کنید تا اطلاعات بیشتری در مورد وضعیت آن‌ها پیدا کنید.

برخی از سوالات کلیدی برای درک مشکلات و نگرانی‌های اصلی از منظر جنسیتی عبارتند از:

- وضعیت زنان و مردان (و زیرگروه‌های زنان و مردان) در حوزه برنامه مورد تجزیه و تحلیل چیست؟
- علایق، نیازها، اولویت‌های آن‌ها چیست؟ آیا تفاوت‌هایی بین زن و مرد وجود دارد که باید مورد توجه قرار گیرد؟
- نابرابری‌های موجود بین زنان و مردان (یا زیر گروه‌های زنان و مردان) چیست؟ به خصوص با توجه به

– اشتغال

– سطح و توزیع کار بدون دستمزد (مثلاً عواقب فعالیت‌های

برنامه بر کار مراقبت و مسئولیت‌های مراقبت)

– درآمد

- تحرک (حمل و نقل)
- مشارکت در تصمیم‌گیری (در زندگی سیاسی، اجتماعی و اقتصادی)
- نقش‌ها و هنجارهای جنسیتی

● چالش‌های اصلی در رابطه با برابری جنسیتی در این بخش چیست؟

بر اساس تحلیل اطلاعات، شما مسائل اصلی جنسیتی، یعنی نابرابری‌های موجود بین زنان و مردان یا چالش‌های خاص برای زنان یا مردان را شناسایی می‌کنید که می‌تواند توسط برنامه یا سایر سیاست‌های عمومی مورد توجه قرار گیرد. در این زمینه شما می‌توانید اهداف گسترده‌ای را تعریف کنید که چگونه سیاست‌های عمومی می‌توانند به بهبود برابری بین زنان و مردان در بخش یا منطقه خاص کمک کنند.

یکی دیگر از مؤلفه‌های تحلیل وضعیت، تحلیل کارکنان زن و مرد شاغل در این بخش است. این می‌تواند شامل تحلیل تعداد زنان و مردان در سطوح مختلف باشد - به عنوان مثال، کارکنان معمولی و مدیریت در رده‌های مختلف استخدامی - در بین کارمندان دولت، همچنین در میان سایر ارائه‌دهندگان خدمات و پیمانکاران. همچنین می‌توان تحلیل از افرادی که در تصمیم‌گیری‌های مربوط به برنامه دخیل هستند انجام داد.

گام ۲: خط مبنا

جمع‌آوری اطلاعات در مورد برنامه‌هایی که می‌خواهید تحلیل کنید

اگر شما مسئولیت یک برنامه را عهده‌دار هستید، این کار آسانی خواهد بود. این شامل پاسخ به سوالات زیر است:

- اهداف این برنامه چیست؟
 - آیا اهداف خاصی در خصوص افزایش برابری جنسیتی وجود دارد یا اهدافی که به طور خاص در جهت بهبود وضعیت زنان یا مردان است؟
 - فعالیت‌های اصلی در این برنامه چیست؟
 - چقدر بودجه برای برنامه در دسترس است و صرف چه فعالیت‌هایی می‌شود؟ چه سهمی از بودجه از بودجه مرکزی یا محلی و چه سهمی از منابع دیگر (به عنوان مثال، اهداکنندگان) تامین می‌شود؟
 - کدام داده‌های آماری در رابطه با برنامه، به ویژه گروه هدف و بهره‌مندان، در دسترس است؟
 - چه کسی مسئول طراحی برنامه است، چه کسی مسئول اجراست (آیا چندین نهاد مجری برنامه هستند)؟
- این گام می‌تواند برای کارهای بعدی بسیار مفید باشد تا دید کلی خوبی داشته باشد و تحلیل زیر را تسهیل کند.

گام ۳: انجام تحلیل جنسیتی از برنامه‌ها / فعالیت‌ها / خدمات

بر اساس مرور کلی برنامه و اطلاعات جمع‌آوری شده در مورد وضعیت گروه هدف و مسائل جنسیتی شناسایی شده، اکنون می‌توانید با استفاده از ابزارهای تحلیلی مختلف، برنامه را از منظر جنسیتی تحلیل کنید. اگر برنامه بزرگ باشد، ممکن است نتوانید همه برنامه‌ها و فعالیت‌های فرعی را به طور همزمان تجزیه و تحلیل کنید. اینکه کدام زیر برنامه‌ها و فعالیت‌ها را برای تحلیل انتخاب کنید بسیار اهمیت دارد. شما می‌خواهید مطمئن شوید که زیر برنامه‌های اصلی و فعالیت‌هایی که بخش بزرگی از بودجه در آن‌ها تخصیص می‌یابد در تحلیل گنجانده شده‌اند.

۳.۱ پرداختن به نابرابری موجود و چالش‌های مرتبط با برابری جنسیتی

اولین جنبه ارزیابی این است که برنامه، به عنوان مثال در اهداف و فعالیت‌های خود، تا چه اندازه به نابرابری‌های جنسیتی و همچنین احتمالاً نیازها و اولویت‌های متفاوت زنان و مردان که در مرحله ۲ مشخص شده است، می‌پردازد.

۳.۲ تحلیل بهره‌مندان و کاربران فعالیت‌ها و خدمات عمومی

یک عنصر کلیدی کار تحلیلی در این جهت، تحلیل بهره‌مندان برنامه است. اولین قدم – هرچند کافی نیست، تعیین تعداد زنان و مردان در میان کاربران خدمات خاص یا بهره‌مندان فعالیت‌های خاص این برنامه است. ارائه این اطلاعات در قالب جداول می‌تواند مفید باشد. داده‌ها باید با جزئیات بیشتر باشد: نه تنها تعداد زنان و مردان را در جدول نشان می‌دهد، بلکه تا حد امکان شامل داده‌های زنان و مردان تفکیک شده بر اساس سن، سطح درآمد، سطح تحصیلات، محل

زندگی (شهری / روستایی) و غیره باشد. مطمئناً امکان داشتن داده‌هایی در مورد همه این ابعاد وجود نخواهد داشت، اما همیشه مهم است که بیان کنیم که چه گروه‌هایی از زنان و مردان با فعالیت‌های برنامه تحلیل‌شده مرتبط هستند و چه اطلاعاتی در دسترس است یا می‌توان به دست آورد.

برای خدمات مختلف، فعالیت‌های سرمایه‌گذاری، یارانه‌ها یا پرداخت‌های نقدی، سؤالات زیر می‌تواند در تحلیل ذی‌نفعان مفید باشد:

- چه تعداد زن و مرد (و زیرگروه‌های زنان و مردان) از فعالیت‌ها سود می‌برند، به عنوان مثال، از خدمات ارائه شده، زیرساخت‌های ساخته شده، پرداخت‌های نقدی و غیره؟

- آیا زنان و مردان از خدمات مختلف استفاده متفاوتی می‌کنند؟ اگر چنین است، علل احتمالی چیست؟ آیا موانع احتمالی برای استفاده از خدمات وجود دارد؟

- آیا خدمات خاصی برای زنان و مردان ارائه می‌شود؟

- همچنین: چه کسی از خدمات استفاده نمی‌کند و چرا؟

به عنوان مثال، اگر برنامه هیچ بهره‌مند مستقیمی نداشته باشد، به دلیل اینکه بر سرمایه‌گذاری، اعطای یارانه به مؤسسات یا ایجاد زیرساخت‌های خاص متمرکز است، سؤال این است که بهره‌مندان غیرمستقیم آن چه کسانی هستند. مثلاً وقتی به یک باشگاه ورزشی یارانه داده می‌شود، این سوال مطرح می‌شود که ورزشکاران چه کسانی هستند، مثلاً چند زن و مرد در این باشگاه ورزشی به ورزش‌های مختلف می‌پردازند، از چه امکاناتی می‌توانند استفاده کنند.

۳.۳ میزان رضامندی کاربران مرد و زن خدمات عمومی را تحلیل کنید.

جنبه دیگر تحلیل میزان رضایت ذی‌نفعان از کیفیت و کمیت برنامه‌ها / فعالیت‌ها / خدمات است. برخی از روش‌های متعدد برای فهم نظر بهره‌مندان، پرسشنامه، گروه‌های کانونی و کارت امتیاز شهروندان است. در صورت سازماندهی گروه‌های متمرکز یا سایر روش‌های مشارکتی، مهم است که اطمینان حاصل شود که زنان و مردان می‌توانند نظرات خود را به طور مساوی بیان کنند. در این زمینه، ممکن است سازماندهی گروه‌های فقط زنانه نیز مفید باشد. روش‌های مشارکتی همچنین می‌تواند به تحلیل اینکه آیا برنامه‌ها / فعالیت‌ها / خدمات ارائه شده پاسخگوی نیازها و علایق مختلف زنان و مردان است و اینکه آیا نیازی به خدمات متفاوت جنسیتی برای رفع نیازهای خاص وجود دارد یا خیر کمک می‌کند. برخی از سوالات راهنما عبارتند از:

- میزان رضایت زنان از کیفیت خدمات ارائه شده چقدر است؟ و مردان چقدر راضی هستند؟
- آیا مقدار خدمات ارائه شده برای پاسخگویی به تقاضا کافی است؟
- آیا خدمات احتمالاً نیازها و علایق زنان را در نظر می‌گیرند؟
- نقش‌های مختلف و تعهدات متفاوت زن و مرد یا هنجارهای سنتی چگونه بر امکانات زنان و مردان برای استفاده از خدمات عمومی تاثیر می‌گذارد؟

۳.۴ تحلیل تصمیم‌گیری درباره اجرای برنامه‌ها/فعالیت‌ها/خدمات عمومی

- چه کسی در تصمیم‌گیری در مورد ارائه و شرایط خدمات نفوذ دارد؟
- چند زن و مرد در کدام سطح درگیر هستند؟
- آیا گروه‌هایی که منافع زنان و مردان را نمایندگی می‌کنند (سازمان‌های غیردولتی) به تصمیم‌گیرندگان به ارائه اطلاعات دسترسی دارند؟

۳.۵ تحلیل آثار فعالیت‌های عمومی بر برابری جنسیتی

در جریان تحلیل، یک سوال مهم این است که آثار برنامه‌ها/فعالیت‌ها / خدمات عمومی بر برابری جنسیتی چیست. برخی از سوالاتی که ممکن است مرتبط باشند عبارتند از:

- تأثیر فعالیت‌های عمومی بر اشتغال زنان و مردان چیست؟
- آیا فعالیت‌های عمومی نقش‌ها، هنجارها و کلیشه‌های جنسیتی موجود را تغییر می‌دهند و چگونه تغییر می‌کنند؟
- تأثیر فعالیت‌های عمومی بر حجم کار بدون مزد و توزیع کار بدون مزد بین زنان و مردان چیست؟
- آیا فعالیت‌ها بر امکان مشارکت زنان و مردان در عرصه‌های سیاسی، اقتصادی و اجتماعی تأثیر دارد؟

گام ۴: انجام تحلیل جنسیتی تخصیص‌های بودجه مرتبط

در این گام، تحلیل بهره‌مندان و کاربران گام ۳ با تحلیل بودجه‌ها ترکیب می‌شود.

تحلیل درآمدهای بودجه

قابل ذکر است که GRB بطور کلی هم درآمدهای عمومی و هم هزینه‌های عمومی را پوشش می‌دهد. اما در بسیاری از موارد تحلیل درآمد عمومی تمرکز اصلی نیست. با این وجود، باید در نظر گرفت که انواع خاصی از درآمدها ممکن است در چارچوب یک سیاست بخشی مشخص در نظر گرفته شود. موضوع مورد توجه ویژه برای مطالعه می‌تواند موضوع حق اشتراک استفاده از خدمات (هزینه و فی) و اینکه چگونه تغییرات در فی می‌تواند بر زندگی زنان و مردان تأثیر بگذارد باشد.

در مورد هزینه‌های بودجه، تحلیل گسترده‌تر و در موارد بسیاری ساده‌تر است.

تحلیل توزیع هزینه‌های عمومی تفکیک جنسیت شده

یکی از محورهای اصلی تحلیل مخارج عمومی تحلیل هزینه برنامه‌ها/فعالیت‌ها/خدمات عمومی یا پرداخت‌های نقدی می‌باشد. بر اساس اطلاعات مربوط به هزینه‌های خدمات عمومی و تعداد افرادی که از آن استفاده می‌کنند، می‌توان یک تحلیل توزیع ساده را انجام داد. این تحلیل بر اساس محاسبه هزینه

واحد خدمات و تعداد کاربران یک سرویس خاص است. هزینه واحد خدمات را می‌توان با در نظر گرفتن هزینه کلی برای یک سرویس خاص و تقسیم آن بر تعداد واحدهای خدمات ارائه شده (به عنوان مثال تعداد و ظرفیت در یک دوره آموزشی) بدست آورد.

هزینه واحد ضرب در تعداد استفاده کنندگان زن (مرد) خدمات، هزینه خدمات ارائه شده به زنان (مردان) حاصل می‌شود. این یک شکل ساده از تحلیل توزیع هزینه‌های عمومی تفکیک جنسیت شده^{۱۷} است.

بنابراین، اطلاعاتی که باید جمع آوری و محاسبه شوند تا این گام تحلیل را انجام شود، شامل موارد زیر است:

- هزینه کلی ارائه خدمات خاص، انتقال و پرداختها یا سرمایه گذاری
- تعداد کاربران (مرد و زن) خدمات یا سایر فعالیت‌های عمومی
- هزینه واحد خدمات (هزینه سرانه)

ارزیابی کفایت تخصیص بودجه

رویکرد دیگر ارزیابی این است که آیا تخصیص بودجه برای اجرای برنامه به روشی پاسخگو به جنسیت کافی است یا خیر. این شامل تحلیل نیازهای مختلف زنان و مردان و بررسی اینکه آیا این برنامه با ارائه خدمات خاص به این نیازهای مختلف پاسخ می‌دهد یا خیر.

- آیا بودجه موجود برای اجرای برنامه با توجه به تعداد افراد گروه هدف کافی است؟
- آیا بودجه موجود برای ارائه خدمات و فعالیت‌هایی که به نیازهای احتمالاً متفاوت زنان و مردان پاسخ می‌دهد کافی است؟ در صورت نیاز، آیا فعالیت‌های خدماتی خاصی برای گروه‌هایی از زنان یا مردان ارائه می‌شود تا به نیازهای خاص آن‌ها پاسخ دهند؟
- تخصیص بودجه برای برنامه در سال گذشته چگونه توسعه یافته است، آیا افزایش یا کاهش داشته است؟
- آیا پول تخصیص یافته در بودجه به طور کامل در اجرا هزینه شده است؟
- آیا خدمات مقرون به صرفه برای همه زنان و مردان در میان گروه‌های هدف مورد نظر است؟

محاسبه هزینه‌های پرسنلی

به منظور دریافت یک تصویر کامل، ممکن است جالب باشد که به روشنی تحلیلی از مخارج پرسنل گنجانده شود. هدف تحلیل هزینه پرسنل به تفکیک زنان و مردان است.

اساس این برآورد هزینه‌های پرسنل، داده‌های بودجه در مورد هزینه‌های کارکنان و همچنین اطلاعات مربوط به زنان و مردان شاغل در برنامه مورد نظر است.

چنین تحلیلی می‌تواند شامل جنبه‌های زیر باشد:

- مجموع هزینه‌های دستمزد کارکنانی که مستقیماً در فعالیت‌های برنامه دخیل هستند.
- اشتغال و متوسط درآمد (دستمزد) به تفکیک زنان و مردان بر اساس سطوح مختلف طبقه بندی کارمندان.

تحلیل بودجه تخصیص یافته به برنامه‌ها، خدمات و پرسنل را می‌توان برای یک سال معین انجام داد، یا به تحلیل مقایسه‌ای بودجه‌های موجود برای اجرای برنامه در طی چندین سال تعمیم داد.

گام ۵: توسعه اهداف و توصیه‌هایی برای بهبود برابری جنسیتی

بر اساس کارهای انجام شده در گام‌های قبلی، امکان تدوین توصیه‌هایی وجود خواهد داشت که جنبه‌های مختلف را مورد توجه قرار می‌دهند. یک مجموعه مهم از توصیه‌ها برای بهبود برابری جنسیتی در برنامه هدف ارایه خواهد شد. این توصیه‌ها می‌توانند تغییرات مربوط به هدف را بیان کنند تا به ویژه به نابرابری‌های جنسیتی اصلی پردازند و مشخص کنند که چه اهداف برابری جنسیتی باید در برنامه‌های مربوطه گنجانده شود. همچنین، فعالیت‌ها، شاخص‌های عملکرد یا تخصیص‌های بودجه تمرکز مهمی برای توصیه‌ها هستند.

در ارتباط با فعالیت های برنامه، توصیه‌ها می‌توانند به برخی از این سوالات پاسخ دهند:

● چگونه می‌توان از دسترسی برابر زنان و مردان به فعالیت‌های مختلف اطمینان حاصل کرد؟

● چگونه می‌توان خدمات را برای دستیابی به گروهی از زنان یا مردان بهتر هدف قرار داد؟

● برای دستیابی بهتر به اهداف برابری جنسیتی و برآوردن بهتر نیازها، علایق و اولویت‌های زنان و مردان چه تغییراتی در فعالیت‌ها ضروری است؟

● آیا بهبودهایی در روند ارائه خدمات مورد نیاز است؟

● آیا فعالیت‌های اضافی خاصی برای رسیدگی به زنان یا مردان توصیه می‌شود؟

● چگونه می‌توان مطمئن شد که دیدگاه‌های جنسیتی در اجرای فعالیت‌های برنامه یکپارچه شده است؟

● چه فرصت‌هایی برای استفاده از روش‌های مشارکتی شامل زنان و مردان برای بهبود برنامه‌ریزی و اجرای برنامه پاسخگوی جنسیتی وجود دارد؟

مهم است که توصیه‌ها را تا حد امکان به طور ملموس بیان کنید.

در خصوص مصارف بودجه، توصیه‌ها ممکن است به سوال زیر پاسخ دهند:

چه تغییراتی در تخصیص بودجه در داخل برنامه (به عنوان مثال جابجایی بین بودجه برای فعالیت‌های مختلف برنامه) برای دستیابی بهتر به اهداف برابری جنسیتی ضروری است؟

بر اساس توصیه‌های مربوط به اهداف برابری جنسیتی و فعالیت‌های خاص، پیشنهاد می‌شود شاخص‌هایی برای سنجش پیشرفت در دستیابی به اهداف تعریف شود.

کدام شاخص‌ها برای اندازه‌گیری پیشرفت در دستیابی به اهداف مناسب هستند؟

توصیه‌ها همچنین می‌توانند به جمع‌آوری داده‌ها و ارائه آمار بپردازند، به عنوان مثال. پیشنهاد تغییرات در داده‌های جمع‌آوری شده، داده‌های جدید یا جمع‌آوری داده‌های کیفی اضافی را ارائه کنید. به طور کلی، جمع‌آوری و ارائه داده‌ها به تفکیک جنسیت در هر حوزه سیاستی مفید خواهد بود.

اگر شواهد کمی در دسترس باشد، می‌توان نیاز به مطالعات عمیق بیشتر برای بررسی ابعاد جنسیتی در برنامه را توصیه نمود.

موارد زیادی وجود خواهد داشت که در آنها توصیه‌هایی برای پرداختن به جنبه‌های مختلف ذکر شده در بالا وجود خواهد داشت. بر اساس شواهد جمع‌آوری شده در تحلیل، گزینه‌های مختلفی و نه تنها یک راه‌حل برای اقدام سیاستی موجود است. بنابراین، توصیه می‌شود توصیه‌هایی تهیه کنید که شامل گزینه‌های مختلف باشد.

شناسایی مقامات/مؤسسات مسئول اجرای توصیه‌ها

در این مرحله، نه فقط شناسایی تغییرات در برنامه‌ها و بودجه‌های مورد نیاز از اهمیت بسزایی برخوردار است، بلکه تعیین اینکه چه کسی مسئول اجرای توصیه‌های مختلف است نیز مهم است. برجسته کردن این موضوع در خلاصه گزارش یک تحلیل با پرداختن به این سوال می‌تواند بسیار مفید باشد:

مسئولیت اجرای اقدامات مختلف توصیه شده بر عهده کیست؟

این می‌تواند روسای بخش‌های خاص مسئول برنامه، پیمانکاران یا سایر مجریان باشد. در موارد دیگر، تصمیم‌گیری در سطح بالاتر ممکن است مورد نیاز باشد.

گام ۶. عناصر اختیاری

محاسبه هزینه اجرای توصیه‌ها

بر اساس توصیه‌هایی برای فعالیت‌های توسعه یافته، محاسبه هزینه تغییرات خاص می‌تواند مفید باشد. برخی از توصیه‌ها ممکن است شامل هیچ هزینه اضافی نباشند، اگر بر تغییرات در ارائه خدمات موجود متمرکز شوند. با این حال، سایر تغییرات پیشنهادی ممکن است شامل هزینه‌های اضافی (یا صرفه‌جویی) برای اجرای آنها باشد.

محاسبه هزینه‌ها شامل هزینه‌های اجرایی هر فعالیت و هم برای کل مجموعه فعالیت‌ها را در نظر می‌گیرد. علاوه بر این، برای هر فعالیت ضروری است تا تعداد بهره‌مندان به تفکیک هر مورد، هزینه‌های واحد و در نهایت منابع بودجه مورد نیاز مشخص شود.

ارزش کل اعتبارات با محاسبه مجموع هزینه‌های زیر تعیین می‌شود:

- هزینه‌های پرسنل و هزینه‌های پرداخت نیروی کار (شامل تمام افزایش‌های پیش‌بینی شده توسط قانون).

- هزینه‌های سربار اجرای خدمات / برنامه‌ها / فعالیت‌ها.

- هزینه‌های خدمات آب و برق (با در نظر گرفتن تغییرات تعرفه‌ای که توسط قانون پیش‌بینی شده است).

استفاده از روش‌های نوین برای محاسبه هزینه خدمات با تحول بازار محور جامعه پیش‌بینی شده است. مورد دوم اساساً محیط را تغییر می‌دهد، بنابراین هزینه یک سرویس باید:

- با تقاضا و عرضه بازار مطابقت داشته باشد.

- امکان سنجی هزینه‌های خدمات حصول اطمینان شود.

بنابراین، ویژگی‌های قیمت‌گذاری خدمات باید در نظر گرفته شود. علاوه بر این، روش محاسبه بهای تمام شده خدمات باید با استفاده از مفهوم «ارزش منصفانه» هم از منظر قانون و هم از منظر بازپرداخت هزینه‌ها اجرا شود.

گام ٧. مستندسازی نتایج تحلیل بودجه جنسیتی

در بالا، پنج گام اصلی تحلیل GRB ارائه شده است. در هر یک از این گام‌ها، سؤالات تحلیلی می‌تواند به عنوان نقطه شروع مورد استفاده قرار گیرد، اما به احتمال زیاد در جریان تجزیه و تحلیل سؤالات جدید و موضوعات جدیدی پدیدار خواهد شد.

در جمع‌بندی تحلیل، مستندسازی آن و نگارش گزارشی حاوی مراحل تحلیل و یافته‌های مربوطه و همچنین توصیه‌های ارائه شده حائز اهمیت است. مستندسازی ورودی مهمی در بررسی برنامه‌های تحلیل شده خواهد بود و شواهدی را برای انجام تعدیلات در برنامه‌ها و تصمیم‌گیری در مورد تخصیص بودجه ارائه می‌دهد.

بخش چهارم

حرکت از تحلیل به سوی تغییرات در سیاست‌ها و بودجه‌ها

حرکت از تحلیل بسوی تغییرات در سیاست‌ها و بودجه‌ها

بر اساس نتایج تحلیل، مهم است که به خاطر داشته باشید که خود آن تحلیل هنوز بودجه‌ریزی با اولویت عدالت جنسیتی کامل نیست. آنچه لازم است فراتر رفتن و تمرکز بر روی گام‌های ۶ و ۷ است

گام ۶: ایجاد تغییرات در برنامه‌ها و بودجه‌ها

گام ۷: نظارت و ارزیابی پیشرفت

شایان ذکر است که در اغلب موارد، زمانی که نوبت به اجرای تغییرات پیشنهادی می‌رسد، وظیفه مسئولین تحلیل GRB نیست. بنابراین، در این راهنما به جزئیات بیشتر پرداخته نخواهد شد.

گام اختیاری: ارزیابی آثار جنسیتی فعالیت‌های بودجه طراحی شده

اندازه‌گیری میزان تأثیر ناشی از جذب بودجه عمومی برای دستیابی به اهداف برنامه‌ریزی شده، عنصر دیگری است که در صورت وجود منابع برای این ارزیابی می‌تواند مورد توجه قرار گیرد. سؤال اصلی در ارزیابی تأثیر جنسیتی فعالیت‌های بودجه برنامه‌ریزی شده به شرح زیر است: آیا اقدامات انجام شده برای دستیابی به هدف مرتبط، مناسب و کافی بوده است؟ مقایسه منابع و خدمات موجود نقطه آغازین چنین ارزیابی است.

تحلیل آثار جنسیتی یک مداخله ناشی از فرآیند بودجه ریزی با اولویت عدالت جنسیتی، مطالعه تأثیر اعتبارات بودجه پیشنهادی بر فرصت های اجتماعی-اقتصادی زنان و مردان را فراهم می کند و شامل موارد زیر است:

- تحلیل آثار اجتماعی-اقتصادی بر گروه های جنسیتی خاص.
- تحلیل احتمالی خسارات در صورت عدم اجرای مداخلات پیشنهادی.
- تحلیل ریسک ها در طول اجرای یک مداخله برنامه ریزی شده.

آثار جنسیتی فعالیت های بودجه ای برنامه ریزی شده باید به صورت سالانه از طریق گزارش های کاری مؤسسات دولتی مورد ارزیابی قرار گیرد و تمرکز باید بر نتایج به دست آمده و بهره وری استفاده از اعتبارات بودجه باشد، و نه صرفاً متمرکز بر مصرف هدفمند و کامل اعتبارات بودجه ها باشد که این روش جاری انجام ارزیابی ها است. در آینده، چنین گزارش هایی باید در پیش نویس قانون بودجه به عنوان مواد تحلیلی الزامی گنجانده شود.

پیوست ۱: مثالی برای بیان گام‌های تحلیل

مقصود این بخش ارایه مثالی واقعی از کاربرد روش تحلیل GRB می‌باشد. این مثال از کار GRB اجرا شده در استان خودمختار واج ودینا صربیا^{۱۸} می‌باشد.

این مثال منطبق با گام‌های مطرح شده در فصل ۴ است که عبارتند از:

- **گام ۱:** شناسایی مسائل جنسیتی در بخش: تحلیل وضعیت
- **گام ۲:** خط مبنا: جمع‌آوری اطلاعات در مورد برنامه‌هایی که می‌خواهید تحلیل کنید.
- **گام ۳:** انجام تحلیل جنسیتی از فعالیت‌ها
- **گام ۴:** انجام تحلیل جنسیتی تخصیص‌های بودجه مرتبط
- **گام ۵:** توسعه اهداف و توصیه‌هایی برای بهبود برابری جنسیتی

برنامه توسعه منطقه‌ای یکپارچه شده ایالت خودمختار واج ودینا:^{۱۹} طرح صلاحیت یکپارچه شده (برنامه IQS)^{۲۰}

گام ۱: شناسایی مسائل جنسیتی در بخش: تحلیل وضعیت

چون برنامه که تحلیل خواهد شد مرتبط با برنامه آموزش بازار کار می‌باشد، این تحلیل متمرکز بر وضعیت شناسایی مسائل جنسیت در بازار کار است. وضعیت اشتغال، بیکاری و کارآفرینی سال ۲۰۰۶ برنامه مورد تحلیل قرار گرفت، به شرح زیر است:

18. Vojvodina, Serbia

19. Integrated Regional Development Program of the Autonomous Province of Vojvodina

20. Integrated Qualification Scheme (IQS Program)

لطفا توجه داشته باشید: داده‌های ارائه شده در اینجا تنها بخشی از داده‌ها و اطلاعات در حوزه اشتغال و بیکاری قابل تحلیل است. به عنوان مثال، اطلاعات مربوط به بخش‌ها و مشاغلی که زنان و مردان در آنها کار می‌کنند، که در آنها بیکاری بالا است، نیز در چارچوب این برنامه مورد توجه خواهد بود.

تحلیل وضعیت در بازار کار، مسائل جنسیتی را به وضوح نشان می‌دهد، و برخی از مشکلات عمده‌ای که باید بر آن غلبه کرد، شناسایی شده است: در حالی که سطح بیکاری به طور کلی بالا است، نرخ بیکاری زنان بسیار بالاتر از مردان است، همچنین در میان کسانی که به شکل بلند مدت بیکار بوده‌اند صادق است. همچنین سهم زنان در میان خوداشتغال‌ها نسبتاً پایین است. علاوه بر این، بازار کار و تقسیم کار با الگوهای جنسیتی سنتی مشخص می‌شود.

وضعیت استفاده از فناوری اطلاعات و ارتباطات بر حسب جنسیت، تفاوت‌های خاصی را بین زنان و مردان نشان می‌دهد که بر حسب گروه سنی متفاوت است. در میان جوانان، استفاده از رایانه و اینترنت نسبتاً برابر است، در حالی که هر چه گروه سنی بالاتر باشد، زنان بیشتر عقب می‌مانند.

جدول ۱: وضعیت بازار کار، داده‌های انتخاب شده به تفکیک جنس

نرخ استخدام	% مردان	% زنان
نرخ استخدام	۵۴	۳۴
نرخ بیکاری	۱۵	۲۲
سهم زنان/مردان بین بیکاران ۳۱ تا ۴۰ ساله	۴۲	۵۸
سهم زنان/مردان بین بیکاران بالای ۵۰ ساله	۵۸	۴۲
سهم زنان/مردان بین بیکاران بلند مدت: بالای دو سال	۴۴	۵۶
سهم زنان/مردان بین کسانی که برای اولین بار به دنبال شغل می‌باشند	۴۴	۵۶
سهم زنان/مردان بین جمعیت غیرفعال	۳۸	۶۲
سهم زنان/مردان بین دارای معلولیت غیر فعال شدند	۳۴	۶۶
سهم زنان/مردان بین خانه داران	۱	۹۹
سهم زنان/مردان بین بیکارانی که تحصیلات ندارند	۴۶	۵۴
سهم زنان/مردان بین بیکاران با تحصیلات حرفه‌آموزی	۳۹	۶۱
سهم زنان/مردان بین بیکاران با تحصیلات دانشگاهی	۴۵	۵۵
سهم زنان/مردان خود اشتغال	۷۷	۲۳

جدول ۲: استفاده از کامپیوتر و اینترنت به تفکیک جنس و گروه‌های سنی

نرخ استفاده از کامپیوتر، گروه ۲۴-۱۶	% زنان	% مردان
نرخ استفاده از کامپیوتر، گروه ۲۴-۱۶	۸۴	۸۶
نرخ استفاده از کامپیوتر، گروه ۵۴-۲۵	۴۷	۵۴
نرخ استفاده از کامپیوتر، گروه ۷۴-۵۵	۱۰	۱۱
نرخ استفاده از اینترنت، گروه ۲۴-۱۶	۶۴	۷۱
نرخ استفاده از اینترنت، گروه ۵۴-۲۵	۳۴	۴۶
نرخ استفاده از اینترنت، گروه ۷۴-۵۵	۶	۷

داده‌های سطح سواد کامپیوتری بین زنان و مردان در دسترس نیست.

گام ۲: خط مبنا:

جمع‌آوری اطلاعات در مورد برنامه‌هایی که می‌خواهید تحلیل کنید.

اهداف برنامه

- حمایت و تشویق توسعه مراکز آموزشی
- افزایش سطح دانش افراد بیکار و کسانی که به زودی بیکار خواهند شد
به منظور بازگشت آنها به دنیای کار
- آموزش کسانی که قصد راه اندازی کسب و کار خود را دارند
- کمک به شرکت‌ها با هدف رقابتی‌تر کردن آنها از طریق بهبود شیوه‌های مدیریتی.

هیچ هدف صریحی با هدف افزایش برابری جنسیتی یا اهدافی که به طور خاص در جهت بهبود وضعیت زنان یا مردان باشد وجود ندارد.

فعالیت‌های برنامه شامل موارد زیر است:

- آموزش مهارت‌های کامپیوتری (دوره‌های مقدماتی و تخصصی کامپیوتر)
- آموزش کارآفرینان مبتدی

انتخاب شرکت‌کنندگان بر اساس درخواست‌های دریافت شده بود که بر مبنای مدت زمانی که آنها به دنبال کار بودند رتبه بندی شدند، اولویت با کسانی بود که قابلیت اشتغال کمتری داشتند (به ویژه زنان).

- شرکت در دوره‌ها رایگان بوده و هزینه ایاب و ذهاب پرداخت می‌شود.
- زمان برگزاری جلسات آموزشی با توجه به نیاز شرکت‌کنندگان تنظیم شد.

معیارهای شرکت در برنامه با توجه به نوع آموزش متفاوت است:

● **آموزش مقدماتی کامپیوتر:** شرکت‌کنندگان باید بیکار ثبت نام شده باشند، حداقل سطح تحصیلات متوسطه داشته باشند، مهارت‌های کامپیوتری نداشته باشند و فعالانه در جستجوی کار باشند.

● **آموزش مهارت‌های کامپیوتری تخصصی:** شرکت‌کنندگان باید بیکار ثبت نام شده باشند، حداقل سطح دبیرستان داشته باشند و فعالانه در جستجوی کار باشند. علاوه بر این لازم بود که شرکت‌کنندگان مورد آزمون قرار گیرند و سطح دانش مناسب مورد نیاز برای دوره‌ای را که درخواست می‌کردند نشان دهند.

داده‌های مربوط به شرکت‌کنندگان دوره‌های آموزشی مختلف، به تفکیک جنسیت نیز در دسترس است (گام ۳ را ببینید). همچنین، داده‌های مربوط به هزینه‌های برنامه، از جمله داده‌های مربوط به هزینه دوره‌های آموزشی مختلف در دسترس است (به گام ۴ مراجعه کنید).

نهاد مسئول این برنامه، دبیرخانه استانی کار، اشتغال و برابری جنسیتی است.

جدول ۳: آموزش شرکت‌کنندگان به تفکیک نوع آموزش و جنس

نوع آموزش	تعداد شرکت‌کنندگان	زنان	سهم زنان	مردان	سهم مردان
برای بیکاران	۵۰۴	۳۲۰	%۶۳	۱۸۴	%۳۷
۱. مهارت‌های مقدماتی کامپیوتر	۲۴۰	۱۹۸	%۸۲	۴۲	%۱۸
۲. آموزش تخصصی کامپیوتر	۲۶۴	۱۲۲	%۴۶	۱۴۲	%۵۴
برای کارآفرینان نوکار	۲۵۵	۱۰۷	%۴۲	۱۴۸	%۵۸

جدول ۴: اشتغال شرکت‌کنندگان آموزش در فاصله ۶ ماه پس از تکمیل آموزش

نوع آموزش/وضعیت استخدامی	آموزش مقدماتی زنان	آموزش مقدماتی مردان	آموزش تخصصی زنان	آموزش تخصصی مردان
تعداد شرکت‌کنندگان	۱۹۸	۴۲	۱۲۲	۱۴۲
تکمیل آموزش	۱۹۸	۴۱	۱۲۰	۱۴۱
تعداد آموزش دیدگانی که پس از آموزش شغل پیدا کردن	۶۷	۱۳	۶۷	۶۳
سهم آموزش دیدگانی که پس از آموزش شغل پیدا کردن	%۳۴	%۳۲	%۵۶	%۴۵
تعداد آموزش دیدگانی که پس از آموزش شغل نیمه وقت دارند	۵	۰	۲	۶

گام ۳: انجام تحلیل جنسیتی از فعالیت‌ها

تحلیل شرکت‌کنندگان آموزش

تعداد زنان و مردان شرکت‌کننده در آموزش‌ها، یکی از دو الزامات داده‌های ضروری برای تحلیل تفکیک جنسیتی از هزینه‌های عمومی در حوزه ارائه خدمات آموزشی است. این داده‌های تفکیک جنسیتی در مورد کاربران خدمات برای تحلیل ضروری است. تعداد شرکت‌کنندگان در انواع مختلف آموزش در این مثال به تفکیک جنسیت موجود است (جدول ۳ را ببینید).

این داده‌ها نشان می‌دهد که با وجود اینکه زنان تقریباً دو سوم (۶۳٪) شرکت‌کنندگان در آموزش‌های کامپیوتری را تشکیل می‌دهند، آشکار است که زنان در آموزش‌های مهارت‌های پایه کامپیوتر (۸۲٪) بیشتر از آموزش‌های تخصصی (۴۶٪) حضور دارند. برای مردان برعکس است (۱۸٪ در آموزش‌های پایه و ۵۴٪ در آموزش‌های تخصصی کامپیوتر).

همچنین، زنان کمتری نسبت به مردان در آموزش کارآفرینی شرکت می‌کنند، اگرچه سهم زنان در این آموزش (۴۲٪) بسیار بیشتر از سهم آنها در بین خوداشتغال‌ها در واج و دینا (۲۳٪) است.

تجزیه و تحلیل کمی بهره‌برداران آموزش با تجزیه و تحلیل نتایج از نظر به دست آوردن شغل پس از آموزش تکمیل شده است. جدول زیر نتایج مربوطه را نشان می‌دهد. جای تعجب نیست که شانس استخدام برای شرکت‌کنندگان در آموزش‌های تخصصی بسیار بیشتر است، در اینجا داده‌ها نشان می‌دهد که زنان شرکت‌کننده در دوره‌های آموزشی تخصصی شانس بیشتری برای یافتن

شغل (۵۶٪ از شرکت‌کنندگان زن شغل پیدا کردند) نسبت به مردان (۴۵٪ شغل پیدا کردند) دارند. نتایج به وضوح نشان می‌دهد که برخی از سوالات اصلی باید بیشتر مورد بررسی قرار گیرند (مانند این سوال که چه چیزی مانع از شرکت زنان در آموزش تخصصی می‌شود). نتایج همچنین به نیاز به تغییر سیاست برای استفاده بهتر از منابع موجود اشاره دارد.

تحلیل نتایج نشان می‌دهد که اجرای برنامه به طور قابل توجهی به افزایش اشتغال پذیری شرکت‌کنندگان اعم از زن و مرد کمک می‌کند. حدود یک سوم از بهره‌مندان آموزش مهارت‌های اولیه کامپیوتر (سهم زنان و مردان تقریباً برابر) توانستند ظرف شش ماه پس از اتمام دوره، مشغول به کار شوند. سهم افرادی که با آموزش‌های تخصصی کامپیوتر شغل پیدا کردند، بطور قابل توجهی بیشتر بود (۵۶٪ از شرکت‌کنندگان زن و ۴۵٪ از شرکت‌کنندگان مرد).

با توجه به این واقعیت که زنان به عنوان گروهی شناخته می‌شوند که با قابلیت اشتغال کمتر شناخته می‌شوند (به همین دلیل هنگام درخواست برای آموزش در اولویت قرار گرفتند)، در کنار این واقعیت که آموزش تخصصی کامپیوتر در دستیابی به نتیجه که شرکت‌کنندگان شغل پیدا کردند، مؤثرتر بود. نتیجه‌گیری شد به عنوان پیامد تحلیل که ضروری است اقدام‌هایی با هدف افزایش تعداد زنان شرکت‌کننده در درسهای آموزشی کامپیوتر تخصصی در نظر گرفته شود. افزایش سریعتر دانش آنها در این زمینه‌ها باعث بهبود قابلیت اشتغال زنان می‌شود. این امر می‌تواند به طور قابل توجهی به کاهش نابرابری‌های موجود در بازار کار کمک کند. در عین حال، این می‌تواند به کاهش تفاوت بین زنان و مردان در حوزه دانش مهارت‌های کامپیوتری کمک کند.

بنابراین، باید دریابید که چرا تعداد زنان متقاضی دوره‌های تخصصی مهارت‌های کامپیوتری کاهش یافته است. بر این اساس اقداماتی برای رفع موانع احتمالی مورد نیاز است. یکی از راه حل‌های ممکن این است که زنانی که آموزش مهارت‌های اولیه کامپیوتر را گذرانده‌اند تشویق شوند تا در دوره بعدی آموزش‌های تخصصی را ادامه دهند.

همچنین، مهم است که بدانیم نیاز به ایجاد تعادل بین تعهدات حرفه‌ای و خانوادگی تا چه حد ممکن است مانعی برای حضور در دوره‌های آموزشی تخصصی باشد.

تجزیه و تحلیل کمی با مطالعات کیفی ترکیب شد. گروه‌های متمرکز سازماندهی شده‌اند. در این مثال، گروه‌های متمرکز را می‌توان با کارکنان دولتی که برنامه‌ها را مدیریت می‌کنند، با شرکت‌کنندگان آموزش (احتمالاً زنان و مردان به طور جداگانه)، و همچنین با کارآفرینان و با گروه هدف، زنان و مردان بیکار، سازماندهی کرد.

گام ۴: انجام تحلیل جنسیتی تخصیص‌های بودجه مرتبط

براساس داده‌های هزینه‌های بودجه، هزینه هر واحد خدمات آموزشی محاسبه می‌شود. در این مورد، این هزینه آموزش ارایه شده بر هر آموزش گیرنده است. همانطور که جدول ۵ نشان می‌دهد، هزینه‌ها بر اساس انواع مختلف آموزش متفاوت است. هزینه آموزش برای هر آموزش گیرنده کمترین برای آموزش مقدماتی کامپیوتر و بالاترین برای آموزش تخصصی کامپیوتر در برنامه اتوكد است.

جدول ۵: هزینه هر واحد خدمات آموزشی IQS به تفکیک انواع مختلف آموزش

نوع آموزش	هزینه برای هر آموزش‌گیرنده (دینار صربیا)
مهارت‌های مقدماتی کامپیوتر	۱۲۵۷۵
آموزش کامپیوتر تخصصی: طراحی وب سایت	۴۰۷۱۴
آموزش کامپیوتر تخصصی: اتوکد	۴۸۰۶۰
کارآفرینی برای مبتدیان: مدیریت و بهبود کسب و کار	۲۱۲۱۰

بر اساس داده‌های شرکت‌کنندگان (گام ۳ را ببینید، تعداد شرکت‌کنندگان زن و مرد در آموزش‌های مختلف) و گام ۴ بالا (هزینه واحد آموزش‌های مختلف)، توزیع هزینه‌ها را می‌توان با حاصل ضرب هزینه واحد در تعداد زنان و مردان محاسبه کرد. نتایج محاسبات در جدول ۶ نشان داده شده است.

از آنجایی که هزینه آموزش به ازای هر شرکت‌کننده برای آموزش مقدماتی کامپیوتر کمتر است، آموزشی که عمدتاً زنان در آن شرکت می‌کنند، مجموع هزینه‌های مربوط به زنان برای آموزش‌های مهارت‌های اولیه رایانه بسیار بیشتر است. آموزش‌های تخصصی با سهم بسیار بالاتری از مردان شرکت‌کننده بسیار گران‌تر است، که منجر به سهم بالاتری از بودجه اختصاص یافته به مردان در آموزش‌های تخصصی می‌شود. بنابراین، به طور کلی، جای تعجب نیست که حتی اگر تعداد بیشتری از زنان در فعالیتهای آموزشی شرکت می‌کنند، کل هزینه‌ها (میزان توزیع هزینه) برای همه مردان شرکت‌کننده بیشتر از هزینه‌های زنان شرکت‌کننده بوده است. از نظر میانگین هزینه‌ها، کل مخارج برای زنان (مردان) تقسیم بر تعداد زنان (مردان) شرکت‌کننده محاسبه شد، و

نتیجه‌گیری شد که هزینه برای هر زن کمتر است (حدود ۲۰۰۰۰ دینار صربیا) نسبت به مردان (حدوداً ۲۸۰۰۰ دینار صربیا).

گام ۵: توسعه اهداف و توصیه‌هایی برای بهبود برابری جنسیتی

در نتیجه تحلیل، توصیه‌هایی برای بهبود برابری بین زنان و مردان ارائه شد. به عنوان مثال، برخی از توصیه‌های ارائه شده در زیر ذکر شده است:

- یافتن علت کاهش شدید تعداد زنان متقاضی دوره‌های تخصصی مهارت‌های کامپیوتری به منظور تداوم کار. بر این اساس اقداماتی برای رفع موانع احتمالی مورد نیاز است.
- ارائه اقداماتی برای افزایش تعداد زنان شرکت‌کننده در دوره‌های آموزشی تخصصی کامپیوتر
- تشویق زنانی که آموزش مهارت‌های اولیه کامپیوتر را گذرانده‌اند به ادامه آموزش‌های تخصصی در دوره بعدی.
- تداوم اجرای آموزش برای کارآفرینان مبتدی زن و مرد و ارائه راهکارهایی برای افزایش مشارکت زنان در این دوره‌های آموزشی.
- ادامه رویه تامین هزینه‌های ایاب و ذهاب زنان و مردان بیکار شرکت‌کننده در آموزش.
- تنظیم آموزش بر اساس نیازهای زنان و مردان و ارائه اشکالی از حمایت‌های اضافی به بهره‌مندان برنامه (مانند مروری زمان کلاس‌های

آموزشی، خدمات مهد کودک و غیره) به منظور اطمینان از اینکه آموزش بطور یکسان برای زنان و مردان قابل دسترس است.

- ادامه آمار تفکیک جنسیتی به طور منظم در مورد شرکت‌کنندگان در آموزش و زنان و مردانی که پس از اتمام دوره آموزشی شغل پیدا می‌کنند.

- ارزیابی منظم تاثیر فعالیتهای برنامه بر زنان و مردان و بر اساس یافته‌ها، اصلاح برنامه به گونه‌ای که فعالیتهای برنامه به میزان بیشتری به کاهش تفاوت بین زنان و مردان در بازار کار کمک کند.

- مشارکت مستقیم شرکت‌کنندگان برنامه (به عنوان مثال از طریق سازماندهی گروه‌های متمرکز) در برنامه‌ریزی و فعالیتهای ارزیابی برنامه.

- ارائه آموزش‌های اضافی برای کارمندان دولتی درگیر در طراحی و اجرای برنامه در مورد جریان‌سازی جنسیتی، تحلیل جنسیتی و بودجه‌بندی جنسیتی.

مستندات کامل مورد استفاده شده در این مثال را می‌توان در نشریه زیر یافت:

دبیرخانه استانی کار، اشتغال و برابری جنسیتی: به سمت بودجه‌ریزی جنسیتی در استان خودمختار واج وودینا، نووی ساد، ۲۰۰۹.

پیوست ۲: چک لیست: سوالات اصلی برای تحلیل

گام ۱: شناسایی مسائل جنسیتی در بخش: تحلیل وضعیت

- وضعیت زنان و مردان (و زیر گروه های زنان و مردان) در بخش مورد تحلیل چیست؟
- علایق، نیازها، اولویتهای آنها چیست؟ آیا تفاوتی بین نیازهای زن و مرد وجود دارد که باید در نظر گرفته شود؟
- نابرابریهای موجود بین زنان و مردان (یا زیر گروههای زنان و مردان) چیست؟ به ویژه در زمینه:

- اشتغال
- سطح و توزیع کار بدون مزد (به عنوان مثال عواقب فعالیت‌های برنامه بر کار مراقبت و مسئولیت‌های مراقبت)
- درآمد
- تحرک (حمل و نقل)
- مشارکت در تصمیم‌گیری
- (در زندگی سیاسی، اجتماعی و اقتصادی)
- نقش‌های جنسیتی، هنجارها و کلیشه‌ها

گام ۲: خط مبنا:

جمع آوری اطلاعات در مورد برنامه‌هایی که می‌خواهید تحلیل کنید

- عنوان برنامه
- نوع برنامه (هدف / بودجه برنامه)
- بودجه کل برنامه
- چه سهمی از بودجه عمومی، چه سهمی از منابع دیگر (به عنوان مثال اهداکنندگان) تامین می‌شود؟
- بودجه صرف چه فعالیت‌هایی می‌شود؟
- نهاد مسئول طراحی برنامه
- نهاد مسئول اجرای برنامه
- نهادهای که در اجرای برنامه مشارکت می‌کنند
- اهداف برنامه
- آیا اهداف خاصی بر بهبود وضعیت زنان یا مردان متمرکز است؟
- وظایف اصلی برنامه
- فعالیت‌های اصلی برنامه
- بر اساس چه نیازهایی برنامه تهیه می‌شود
- کدام آمار در مورد اجرای برنامه به ویژه در مورد گروه‌های هدف و بهره‌مندان موجود است
- آیا تحلیل یا مطالعه‌ای در مورد اجرای برنامه وجود دارد؟

گام ۳: انجام تحلیل جنسیتی از فعالیت‌ها

۳.۱ پرداختن به نابرابری‌ها و چالش‌های موجود برابری جنسیتی

- این برنامه تا چه اندازه، به عنوان مثال در اهداف و فعالیت‌های خود، به نابرابری‌های جنسیتی و همچنین احتمالاً نیازها و اولویت‌های متفاوت زنان و مردان که در گام ۲ مشخص شده است، می‌پردازد.

۳.۲ تحلیل بهره‌مندان و کاربران فعالیت‌ها و خدمات عمومی

- چه تعداد زن و مرد (و زیرگروه‌های زنان و مردان) از فعالیت‌ها بهره‌مند می‌شوند، به عنوان مثال از خدمات ارائه شده، زیرساخت‌های ساخته شده، پرداخت‌های نقدی و غیره؟
- آیا زنان و مردان از خدمات مختلف استفاده متفاوتی می‌کنند؟ اگر چنین است، علل احتمالی چیست؟ آیا موانع احتمالی برای استفاده از خدمات وجود دارد؟
- آیا خدمات خاصی برای زنان و مردان ارائه می‌شود؟

۳.۳ تحلیل میزان رضامندی کاربران زن و مرد خدمات عمومی

- میزان رضایت زنان از کیفیت خدمات ارائه شده چقدر است؟ و مردان چقدر راضی هستند؟
- آیا مقدار خدمات ارائه شده برای پاسخگویی به تقاضا کافی است؟

- آیا خدمات احتمالاً نیازها و علایق متفاوت زنان را در نظر می‌گیرند؟
- نقش‌های مختلف و تعهدات متفاوت زن و مرد یا هنجارهای سنتی چگونه بر امکانات زنان و مردان برای استفاده از خدمات عمومی تاثیر می‌گذارد؟

۳.۴ تحلیل تصمیم‌گیری درباره اجرای خدمات عمومی و دیگر فعالیت‌ها

- چه کسی در تصمیم‌گیری در مورد ارائه و شرایط خدمات نفوذ گذار است؟
- چند زن و مرد در کدام سطح درگیر هستند؟
- آیا گروه‌هایی که منافع زنان را نمایندگی می‌کنند - از داخل و خارج از اداره دولتی!!! دسترسی برای ارائه اطلاعات به تصمیم‌گیرندگان دارند؟

۳.۵ تحلیل آثار فعالیت‌های عمومی بر برابری جنسیتی

- آثار فعالیت‌های عمومی بر اشتغال زنان و مردان چیست؟
- آیا فعالیت‌های عمومی نقش‌ها و هنجارهای جنسیتی موجود را تغییر می‌دهند و چگونه تغییر می‌کنند؟
- آثار فعالیت‌های عمومی بر حجم کار بدون مزد و توزیع کار بدون مزد بین زنان و مردان چیست؟
- آیا فعالیت‌ها بر امکان مشارکت زنان و مردان در عرصه‌های سیاسی، اقتصادی و اجتماعی تاثیر دارد؟

گام ۴: انجام تحلیل جنسیتی تخصیص‌های بودجه مرتبط

- هزینه کلی ارائه خدمات خاص، پرداخت‌ها یا سرمایه‌گذاری چیست؟
- هزینه هر واحد خدمات خاص (هزینه سرانه) یا سایر فعالیت‌های عمومی چقدر است؟
- آیا بودجه موجود برای اجرای برنامه با توجه به تعداد افراد گروه هدف کافی است؟
- آیا بودجه موجود برای ارائه خدمات و فعالیت‌هایی که به نیازهای احتمالاً متفاوت زنان و مردان پاسخ می‌دهد کافی است؟ در صورت نیاز، آیا بودجه برای فعالیت‌های خدماتی خاص برای گروه‌هایی از زنان یا مردان در دسترس است تا به نیازهای خاص خود پاسخ دهند؟
- تخصیص بودجه برای برنامه در سال گذشته چگونه توسعه یافته است، آیا افزایش یا کاهش داشته است؟
- آیا پول تخصیص یافته در بودجه به طور کامل در اجرا هزینه شده است؟
- آیا خدمات برای همه زنان و مردان در میان گروه‌های هدف مورد نظر مقرون به صرفه است؟

گام ۵: توسعه اهداف و توصیه‌هایی برای بهبود برابری جنسیتی

- اصلی‌ترین نابرابری‌های بین زنان و مردان که در تحلیل شناسایی شده است که در آینده مورد بررسی قرار می‌گیرد چیست؟
- چه اهداف اصلی برابری جنسیتی باید در برنامه‌های مربوطه گنجانده شود؟
- برای دستیابی بهتر به اهداف برابری جنسیتی و برآوردن بهتر نیازها، علایق و اولویت‌های زنان و مردان چه تغییراتی در فعالیت‌ها ضروری است؟
- چگونه می‌توان از دسترسی برابر زنان و مردان به فعالیت‌های مختلف اطمینان حاصل کرد؟
- چگونه می‌توان خدمات را برای دستیابی به گروهی از زنان یا مردان بهتر هدف قرار داد؟
- برای دستیابی بهتر به اهداف برابری جنسیتی و برآوردن بهتر نیازها، علایق و اولویت‌های زنان و مردان چه تغییراتی در فعالیت‌ها ضروری است؟
- آیا بهبودهایی در روند ارائه خدمات مورد نیاز است؟
- آیا فعالیت‌های اضافی خاصی برای پرداختن به زنان یا مردان توصیه می‌شود؟
- چگونه می‌توان مطمئن شد که دیدگاه‌های جنسیتی در اجرای فعالیت‌ها یکپارچه شده است؟
- چه تغییراتی در تخصیص بودجه برای دستیابی بهتر به اهداف برابری جنسیتی ضروری است؟
- چه امکاناتی برای استفاده از روش‌های مشارکتی شامل زنان و مردان برای بهبود برنامه‌ریزی و اجرای پاسخگوی جنسیتی وجود دارد؟

پیوست ۳: مطالب و گزارشات در مورد برابری جنسیتی در اوکراین

- Basics of Gender Theory. A handbook. Kyiv, 2004.
- Being Smart About Gender: Successful Approaches and Keys to Fostering Gender Equality in Ukraine 2011-2008. UNDP, Kyiv, 2012.
- Gender analysis of Ukrainian society. Ed. by T.Melnyk. Kyiv, 2009.
- Gender aspects of local budgeting. Office of Friedrich Ebert Foundation in Ukraine. Kyiv, 2012.
- Gender policy in the national governance system. A handbook. Ed. By M.Bilynska. Zaporizhzhia, 2011.
- Gender Policy and Institutional Mechanisms of its Implementation in Ukraine. National review of Ukraine's implementation of the Beijing Declaration and Platform for Action and the outcomes of the Twenty-third special session of the General Assembly, UN Women, Friedrich Ebert Foundation, Ukrainian Women's Fund, Kyiv, 2014.
- Gender portrait of Ukrainian society. Analytical research. Sumy State University. Sumy, 2009.
- Gender statistics in Ukraine: current status, problems, ways of improvement. Zaporizhzhia, 2011.
- Guidelines on carrying out gender legal expert assessment. Kyiv, 2013.
- Interactive gender map of Ukraine. State Statistics Service of Ukraine. Kyiv, 2012.
- How do women change their communities? Best practices of Ukraine, Belarus and Moldova. Ukrainian Women's Fund. Kyiv, 2006.
- Karbovska N., Lytvynova T., Magdiuk L. Instruments of gender mainstreaming to the activities of local authorities. Kyiv, 2010.
- Karbovska N., Lytvynova T., Melnyk T., Suslova O. Main strategies and methods of gender mainstreaming. A toolkit. Kyiv, 2008.

- Mainstreaming gender into the activities of executive authorities. A practical toolkit for civil servants. Kyiv, 2004.
- Millennium Development Goals: Ukraine – 2014. UNDP, Kyiv, 2014.
- Ministry of Social Policy of Ukraine, A report on implementing the UN Convention on the Elimination of all Forms of Discrimination against Women in Ukraine, The eighth periodic report submitted pursuant to the article 18 of the UN Convention on the Elimination of all Forms of Discrimination against Women in Ukraine, Kyiv, 2014.
- SIDA. Gender Mainstreaming in Ukraine Project. Gender Responsive Budgeting at local level in Ukraine. Results from a pilot project in selected oblasts: Ivano-Frankivsk Oblast and Lugansk Oblast, edited by Elisabeth Klatzer, Kyiv, 2013.
- Ukraine Municipal Local Economic Development Project. On the Way to Gender Equality. Information Guide. Kyiv, 2012
- Ukraine. National review of implementation of the Beijing Declaration and Platform for Action (1995) and the outcomes of the twenty-third special session of the General Assembly (2000) in the context of the twentieth anniversary of the Fourth World Conference on Women and the adoption of the Beijing Declaration and Platform for Action (2015), April 2014.
- Women and men at labour market of Ukraine. Comparative study on Ukraine and the EU. Kyiv, 2011.

پیوست ۴: واژه نامه

جنس
Sex
اکثر مردم به عنوان یک زن یا یک مرد به دنیا می‌آیند. اصطلاح جنس به تفاوت‌های بیولوژیک بین زن و مرد اشاره دارد. برای اکثریت قریب به اتفاق مردم جنس بیولوژیکی در طول زمان تغییر نمی‌کند.

جنسیت
Gender
واژه جنسیت به نقش‌های اجتماعی، مسئولیت‌ها و هویت‌های متفاوت زنان و مردان و روابط قدرت بین زنان و مردان در یک جامعه مشخص اشاره دارد. نقش‌های و روابط جنسیتی بین کشورها و فرهنگ‌های متفاوت، مختلف است و حتی ممکن است بین گروه‌های مختلف یک جامعه نیز متفاوت باشد. نقش‌ها و روابط جنسیتی ثابت نیستند و امکان تغییر دارند.

روابط جنسیتی
Gender Relations
روابط قدرت بین زنان و مردان نابرابر توزیع شده است که مبین ویژگی‌های سیستم جنسیتی مشخص می‌باشد. (کمسیون اروپا، ۲۰۰۴)

کوری جنسیتی
Gender Blind
غفلت و عدم پرداختن به بعد جنسیت (در مقابل جنسیت حساس و جنسیت خنثی). (کمسیون اروپا، ۲۰۰۴)

جنسیت خنثی
Gender Neutral
عدم تاثیر مثبت یا منفی بر روابط جنسیتی و یا برابری بین زنان و مردان (کمسیون اروپا، ۲۰۰۴)

جنسیت حساس
Gender Sensitive
پرداختن و در نظر گرفتن بعد جنسیت. (کمسیون اروپا، ۲۰۰۴)

برابری جنسیتی
Gender Equality
این مفهوم به این معناست که تمام انسان‌ها آزاد می‌باشند تا توانایی‌های فردی‌شان را پرورش دهند و انتخاب‌هایی را بدون محدودیت‌های تعیین شده بر اساس نقش‌های جنسیتی انتخاب کنند؛ که نیازها، آرزوها و رفتار زنان و مردان به شکل برابر در نظر گرفته و ارزشمند تلقی شود. (کمسیون اروپا، ۲۰۰۴)

نیازهای ابتدایی و عملی جنسیت

نیازهایی که ناشی از شرایط واقعی زندگی زنان و مردان است به دلیل نقش‌های جنسیتی که جامعه به آنها محول می‌کند. آن نیازهایی هستند اغلب زنان وظایف مادری، وظایف یک زن خانه‌دار را بر عهده دارند و نیازهای اساسی را تامین می‌کند و به موقعیت‌های نابرابری در شرایط زندگی و کار، به عنوان مثال، دسترسی نابرابر به غذا، آب، مسکن، درآمد، کمک‌های پزشکی و اشتغال مربوط می‌شود.

نیازهای راهبردی جنسیت Strategic Gender Needs

نیازهای معطوف به ریشه‌کنی وابستگی زنان به مردان در جامعه و با توسعه فرصت‌های زنان مرتبط است. آنها به شرایط اجتماعی، اقتصادی و سیاسی مشخص وابسته هستند. معمولاً این نیازها مربوط به مسایل برابری، مانند دسترسی برابر زنان به شغل، فرصت‌ها و آموزش حرفه‌ای، پرداخت برابر برای کار برابر با ارزش برابر، حق مالکیت زمین و املاک، حفاظت در برابر آزار جنسی در محل کار و از خشونت خانگی و همچنین آزادی باروری است. حل این مسائل منجر به دستیابی تدریجی به برابری جنسیتی می‌شود.

اقدامات ایجابی Affirmative Action

اقدامات ایجابی به اقداماتی اطلاق می‌شود که یک گروه خاص را با هدف حذف و جلوگیری از تبعیض یا جبران معایب ناشی از نگرش‌ها، رفتارها و ساختارهای موجود هدف قرار می‌دهد. به عنوان مثال می‌توان به سهمیه زنان در زمینه تحصیل و اشتغال اشاره کرد. گاهی اوقات از آن به عنوان تبعیض مثبت یاد می‌شود. (کمسیون اروپا، ۲۰۰۴)

جریان سازی جنسیتی Gender Mainstreaming

جریان‌سازی دیدگاه جنسیتی فرآیند ارزیابی پیامدهای هر اقدام برنامه‌ریزی شده، از جمله قانون، سیاست‌ها یا برنامه‌ها، برای زنان و مردان، در هر زمینه و در همه سطوح می‌باشد. این یک استراتژی برای در نظر گرفتن نگرانی‌ها و تجربیات زنان و مردان به عنوان یک بعد اصلی طراحی، اجرا، نظارت و ارزیابی سیاست‌ها و برنامه‌هایی در تمامی عرصه‌های سیاسی، اقتصادی و اجتماعی به گونه‌ای که زنان و مردان به طور مساوی سود می‌برند و نابرابری تداوم نمی‌یابد. هدف نهایی دستیابی به برابری جنسیتی می‌باشد. (۱۹۹۷ ECOSOC)

شکاف بین زنان و مردان در هر زمینه‌ای در خصوص سطوح مشارکت، دسترسی، حقوق، دستمزد و مزایا. (کمیسیون اروپا، ۲۰۰۴)

شکاف جنسیتی
Gender Gap

تمرکز زنان و مردان در انواع و سطوح مختلف فعالیت و اشتغال، با زنان محدود به طیف محدودتری مشاغل (تفکیک افقی) نسبت به مردان و درجات پایین‌تر کار (تفکیک عمودی). (کمیسیون اروپا، ۲۰۰۴)

تفکیک شغلی
Occupational Segregation

بخشی از فعالیت انسان، اعم از مادی و اجتماعی که مربوط به فرآیند مراقبت از نیروی کار حال و آینده و جمعیت به عنوان یک کل، از جمله تهیه داخلی مواد غذایی، پوشاک و سرپناه می‌شود. بازتولید اجتماعی تأمین همه این نیازها در سراسر اقتصاد، چه بخشی از عناصر کار با دستمزد یا بدون دستمزد باشد. (الکساندر و بادن، ۲۰۰۰)

شغل مراقبتی
Care Work

تحلیلی که تفاوت‌های بالقوه بین زنان و مردان و دیدگاه‌های جنسیتی را در نظر می‌گیرد. این می‌تواند شامل تحلیل وضعیت، شرایط، نیازها، نرخ مشارکت، دسترسی به منابع، کنترل دارایی‌ها، اختیارات تصمیم‌گیری و غیره بین زنان و مردان و نقش‌های جنسیتی معین آن‌ها باشد. تحلیل جنسیت نه تنها بر زنان و مردان متمرکز است، بلکه آن را با ابعاد دیگر مانند سن، سطح تحصیلات، طبقه، قومیت و سایر تفاوت‌های اجتماعی ترکیب می‌کند تا بتواند تصویر کامل‌تری از مسائل اجتماعی و اقتصادی گروه‌های مختلف زنان و مردان دست یابد.

تحلیل جنسیتی
Gender Analysis

تحلیل برنامه‌های تأمین شده از بودجه در مورد اینکه چگونه نیازهای جنس‌های مختلف و گروه‌های اجتماعی مختلف تأمین می‌شود. نتیجه تحلیل بودجه جنسیتی توصیه‌هایی در مورد بهبود برنامه‌های بودجه، سیاست‌های مالی و بخشی، به طوری که برنامه‌ها و سیاست‌ها به شکل بهتری به نیازهای جنس‌های مختلف و گروه‌های اجتماعی متفاوت پاسخ دهند.

تحلیل بودجه جنسیتی
Gender Budget Analysis

بررسی پیش‌نویس‌های سیاستی برای فهم اینکه آن‌ها آیا و چگونه بر زنان و مردان به شکل متفاوتی تأثیر می‌گذارد با این تلقی که بتوان این پیشنهادات را برای اطمینان از اینکه آثار تبعیض‌آمیز خنثی شده و برابری جنسیتی ارتقا پیدا کند. (کمیسیون اروپا، ۲۰۰۱)

ارزیابی تاثیر جنسیت
Gender Impact
Assessment

اصطلاحی که برای بودجه‌هایی به کار می‌رود که بدون احتساب تفاوت بین (گروه‌های مختلف) زنان و مردان تهیه می‌شوند و بنابراین اغلب به یک نتیجه غیر عمدی که به تقویت نابرابری‌های موجود بین زنان و مردان منجر می‌شود.

بودجه جنسیت کور
Gender Blind
Budget

رویکردی که هدف آن ادغام دیدگاه‌های جنسیتی در برنامه‌ریزی و بودجه‌ریزی در کل فرآیند برنامه و بودجه‌ریزی در تمام سطوح دولت می‌باشد.

بودجه با اولویت عدالت جنسیتی
Gender Responsive
Budgeting

هدف بودجه‌ریزی با اولویت عدالت جنسیتی، تجدید ساختار درآمدها و هزینه‌ها است به گونه‌ای که نیازها، علایق و اولویت‌های شهروندان زن و مرد و همچنین گروه‌های مختلف زنان و مردان به طور مساوی در فرآیند تدوین و برنامه‌ریزی بودجه‌های دولتی و سیاست‌ها در نظر گرفته شود. [به دلیل استفاده از واژه عدالت جنسیتی در برنامه‌های توسعه در ایران مترجم ترجیح می‌دهد از این واژه بجای بودجه‌ریزی جنسیت پاسخگو استفاده کند.]

جمع‌آوری داده‌ها و ارائه اطلاعات آماری به تفکیک زنان و مردان تا بتوان تحلیل مقایسه‌ای انجام داد. در دسترس بودن داده‌های تفکیک شده بر اساس جنسیت برای بودجه‌ریزی با اولویت عدالت جنسیتی کلیدی است. بدون داده‌های کافی، تحلیل معنادار بسیار دشوار است. به منظور حمایت از پیشرفت، تمام داده‌های مربوط به افراد باید به تفکیک جنسیتی جمع‌آوری، ارائه و تحلیل شود.

آمار و داده‌های به تفکیک جنسیت
Sex Disaggregated
Data and Statistics

شاخص‌های جنسیتی Gender Indicators

یک شاخص یک معیار آماری است که تغییر در یک زمینه خاص را در یک زمان معین نشان می‌دهد (به عنوان مثال: نرخ اشتغال زنان و مردان را می‌توان در مقاطع خاصی از زمان و تغییرات را در طول زمان اندازه‌گیری کرد). این با آمار متفاوت است زیرا یک شاخص مقایسه با یک هدف به جای ارائه واقعیت‌ها است. شاخص‌ها ابزار خنثی نیستند. مانند همه روش‌ها، آن‌ها تحت تأثیر ارزش‌ها و زمینه‌های سیاسی قرار می‌گیرند. یک شاخص جنسیتی، که به آن شاخص «جنسیت پاسخگو» یا «حساس به جنسیت» نیز گفته می‌شود، تغییرات مربوط به برابری جنسیتی را در طول زمان اندازه‌گیری می‌کند. سودمندی آن‌ها در توانایی شان برای اشاره به تغییرات در وضعیت و نقش زنان و مردان در طول زمان، و در نتیجه برای اندازه‌گیری اینکه آیا برابری جنسیت در حال دستیابی است یا نه. چنین شاخص‌هایی می‌توانند بر اساس داده‌های آماری تفکیک شده بر اساس جنس کمی شوند.

نرخ باسوادی زنان و مردان یک مثال است. شاخص‌های برابری جنسیتی همچنین می‌توانند تغییرات کیفی را نشان دهند - به عنوان مثال، افزایش سطح توانمندی زنان یا تغییرات نگرش به برابری جنسیتی. اندازه‌گیری‌های برابری جنسیتی ممکن است تغییرات روابط بین زنان و مردان، نتایج یک سیاست خاص، برنامه یا فعالیت برای زنان و مردان، یا تغییر در وضعیت یا موقعیت مردان و زنان، مانند سطوح فقر یا مشارکت را نشان دهد.

**بودجه‌ریزی با اولویت
عدالت جنسیتی**
تحلیل برنامه‌های بودجه
از منظر جنسیت

